

FÖLDES MARGIT CRÈME... ARCSZÉPÍTŐ SZER

MORAS hair care advertisement featuring a bottle illustration and text describing its benefits for hair health.

Ha őszül a haja... STELLA-HAJVIZET advertisement for hair regrowth and care.

Heller-féle „Herkules” bőrönd advertisement featuring an illustration of a trunk and a table with dimensions and prices.

Nagy választék továbbá kézi bőrönd, kézi táska, toaletta-táska, necessár és finom bőrármban. 12218

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölesön R.-T. Irodái: VI. Andrássy-ut 5 sz. a. (haját házában).

KNUTH KÁROLY advertisement for a watchmaker and jeweler, including contact information and services.

Antiptysin advertisement for hair treatment, featuring a Medusa logo and text describing its effectiveness.

Magyar királyi államvasutak nyári menetrendje, érvényes 1907 május 1-től.

Table of train schedules for Budapest nyugati pályaudvar - Párkány-Nána és vissza, listing arrival and departure times.

Megjegyzések: * Rész vonatal az egy utra szóló szomszédos forgalmi menetjegyek érvénytelenek. — † Május hó 19-től bezárólag szeptember hó 15-ig vasár- és ünnepnapokon közlekedik.

Table of train schedules for Budapest keleti pályaudvar - Bicske és vissza, listing arrival and departure times.

Table of train schedules for Budapest keleti pályaudvar - Hatvan és vissza, listing arrival and departure times.

Table of train schedules for Budapest keleti pályaudvar - Győr és vissza, listing arrival and departure times.

Megjegyzések. Az esti 3 órától reggeli 5 óra 39 percig tartó éjszakai és percek aláhúzával megjelölt. — Gy.-v. — Gyors-vonat. — Sz.-v. — Személy-vonat. — V.-v. — Vegyes vonat. — V. sz. sz. — Tervezett személyszállítás. — * — Feltételes megállás, — † — csak felszállás. — ‡ — csak leszállás. — § — Gőzmozgó és Budapest k. p. u. között május 20-tól bezárólag szeptember 9-ig vasár- és ünnepnapokon az utasok felszállása ki van zárva. — e Csak hétköznapokon közlekedik. — Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

31. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) HOITSY PÁL MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, AUGUSZTUS 4.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona.

EBERHARD. MAGA nevének kívül Apponyi Albert gróf két nevet tett sűrűn emlegetett a magyar politika világában. Az egyik: Jászberény, a másik: Eberhard. Az egyik, a nevezetes jász város, lent van az Alföldön, a másik fönt az ország nyugati határán, közel a grániczhoz.

a szívébe és akár ide megy, akár oda, az övé között tudja magát. Mégis nevezetes a különbség a kettő között. Ha Jászberénybe megy Apponyi, ez azt jelenti, hogy mondani valója van a nemzet számára; ha Eberhardra, ez meg azt, hogy — pihenni kíván a politikus, az embernek van szava a magáéihoz.

nemzetéért annyit, a mennyivel jogot válthat arra, hogy a magánember pihenőjét kíváncsisággal, zaklatással ne háborgassák. Eleget van a fórumon, hogy magára lehessen, ha magánosan, a maga legszűkebb körében kíván lenni. De Apponyi Albertnek alig lehet lehetlenebb vágya annál, hogy az emberek ne legyenek reá kíváncsiak. A nemzet úgy van a nagy fiaival, mint az ember a féltett kincseivel. Nem szereti elveszteni a szemé elől soha. A kit megszokott a fórumon látni, szereti látni akkor is, a mikor nincs ott. A nagy embernek nemcsak

GRÓF APPONYI ALBERT AZ EBERHARDI PARKBAN. — Jely Gyula fényképe.

GRÓF APPONYI ALBERTNÉ. — László Pülp festménye

területe nem a politika, hanem — a jószág. Nincs a megyéjében olyan igazán nemes, humánus mozgalom, amelynek részesei, lelkes vezetői közt ott ne lenne gróf Apponyi Albertné.

A lefolyt nemzeti küzdelem idején történt. Apponyi Albert gróf megjelent egy vidéki városban és ott sok ezer embernek hatalmas beszédét mondott. Egy öreg, komoly képű parasztember nagy érdeklődéssel nézte a gróf szalás, dőlözgető alakját és érdekes fejét, amelynek dús fürtjei között még alig csillog néhány ősz szál. Azután odafordul egy újságíróhoz:

— Ugyan uram, hány esztendő lehet ez a gróf Apponyi?

— Közel jár a hatvanhoz. A parasztember egyet sodor a bajuszán és erős meggyőződéssel mondja:

— No akkor bizonyos, hogy becsületesen telik az élete, és jó asszony a felesége.

Mikor az idén, nyár elején a művészrajz volt a budapesti Városligetben, a tó partján a nagy korsolyacsarnok terraszát ellepte a magyar arisztokrata társaság. Ott volt a magyar mágnesvilág egy igen nagy része a kerek asztalok körül, élénk beszélgetés közben élvezve a tűzijáték gyönyörű látványosságát. Daliás magyar főurak, ragyogó szép asszonyok, leányok. A ki nézte őket, gyönyörködnie kellett bennük. De egy dolog okkal bántotta magyar lelkét. A legtöbb helyen német volt a társalgás nyelve, de beszéltek francziául és angolul is.

Egy asztal volt, a hol kizárólag magyar szó hangzott. Egy igen érdekes házaspár ült mellette csöndes beszélgetésben. Ezek magyarul beszéltek és pedig az asszony kifogástalan magyarsággal.

Ez a házaspár Apponyi Albert gróf volt és a hitvese. Az osztrák születésű, Ausztriában nevelkedett Mensdorff grófnő, a ki ezelőtt tíz esztendővel még egy szót se tudott, nem is volt rá oka, hogy tudjon magyarul. És most se férjével, se gyermekével más nyelven nem beszél, csak magyarul.

... Az a vidéki parasztember az egész magyarság nevében emelhetette meg a kalapját Apponyi Albertné előtt.

NAPIMÁDÓK.

Elnézem a futókat. Csendesen
Függ éjen át vezérlő fonálnak.
Feljő a nap, ragyogva, fényesen,
Szótnéz virágos, halmos udvarán.
Mint lassu ligyő, kúszik kéjesen
Föl, föl a romvár omladó falán
A lágy folyóka, — mint egy költemény.
Magasba vonja a meleg, a fény.

A párafátyol oszlik a pagonyról,
Hamvas ködéből felhő születik;
A fűty, a dal még hetykén, vidorán szól;
Páros madárkák egymást kergetik;
De már a légben égő színarany forr,
Vakít, szikrázik, föl a hegyekig;
A tűz-láng-Isten jár a kék egen:
A fűty elnémul, a zaj elpihen.

Fény hull, meleg hull, özőnlík a hőség,
Királyi széken ül a déli nap.
Arany vetés reng, ott terem a bőség,
Kincses bányánál e tér gazdagabb.
Lelkem csapongva jár, az ösmerős ég
Vonja magába, szárnyalásra kap.
A sík terére hull a fény, meleg:
A búza érik, gyúl a képzelet.

Az ég borúlt, a rétek feketék,
Sárgult akácok, hajlongnak a szélben.
Elkormozódott fenn a kerek ég,
A hervadt róza azért oly sötét lenn.
Vidám sugárzás, égi szende kék,
Miért sajnálod beragyogni éltet?
Mosolyg le még! derítse föl világot
E borús keblet s e komor világot.

A vihar elmúlt, higgadt béke van,
Kék tenger alján csöndes fák merednek.
Vadászó halként gyors madár suhan,
Lombról, virágról gyémántok peregnék.
A táj elfordul, a nap boldogan
Búcsút mosolyg még rónának, hegyeknek,
S elmarad tőlünk. Éltető sugárját
Alvó világok messze, messze — várják...

Lement a nap már. Csöndes alkony-óra
Arany-felhőkön száll az ég alatt.
Haladó tűzfény dől ferdén a tóra,
Sajka-sor némán, sötétben halad.
A fáradt lélek nem képes a szóra,
Bevonta szárnyát a bús gondolat:
Isten veled nap! élet éltetője,
Virágok anyja, dallamok szülője!

Zempléni Árpád.

FIACSKÁM.

Morris Rosenfeld.*

Oly szép fiacskám van nekem,
Oly helyre kis legény.
Ha látom, színt azt képzelem:
Egész világ enyém!

Csak hogy — hajh, ritka alkalom
Látom, mi gyönyörű gyerek!
Hisz én csak éjjel láthatom.
Mikor más szendereg.

Hajnal visz el, éj hoz haza, —
Hogy kenyerünk legyen.
Fiacskám hangja, mosolya,
Én-vérem: idegen!

Aggódva, óh, mint rohanok,
Ha útam haza visz.
De halvány anyja mosolyog:
Oly édes volt ma is!

Anyit csacsog már s oly okos!
Anyáskám, — mondta ma, —
Hát nem jön, fillért sohse hoz
Az édes jó apa?

... Hallom s ott terem szóltalan
A kicsi ágy előtt.
Óh, kell, hogy lásson kis fiam,
Kell, hogy becézzem őt.

De csak nézem s nem mozdulok.
Hisz jobb aludnia!
S álmában im — mozog, susog:
Nincs, még sincs itt apa?!

Megoskólom behúnyt szemét...
Fölnyitja, rántekint...
Óh, gyermekem! — Hiú beszéd
Behúnyta már megint.

Ott áll apád én kis fiam,
S fillért is kapsz te ma...
... Csak alszik, de oly nyugtalan...
Nincs, még sincs itt apa?

Ugy fáj szívem... Bús lelkemen
Keserves kín hat át...
... Fölébrösz egyszer gyermekem
És nem lesz már apád.

Fordította: Telekes Béla.

* A néhány nap előtt — nagy nyomorban — meghalt költőnek alábbi verse úgyszólván az életrajzát foglalja magában.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Addig-addig eszegettek a két alakról, hogy egy-egy áruló szó a Mari ajkairól is kicsúszott; szerelében a sötétség érleli az ösztönöséget.

— Ah Istenem, Mari, úgy látszik nekem, tetszik neked.

— Azt én nem mondtam.

— Ne is tagadd, édesem.

— Nos, ha épen akarod, hát bevallom, de el ne mondd, kérlek, senkinek.

— Isten menten attól, rólam biztos lehetsz, hiszen cserélünk; titokért titok.

— Aztán látod, ugys csak olyan az egész, mint a permeteg eső, — sóhajtott fel Mari. — Elmúlt, mielőtt megkezdődött, köd, semmi.

— Csak egyet nem értek, Mari lelkem, miként akadhatott meg a szemed valakin épen azokban a rétegekben, a hol tegnap voltál. Még ha legalább Patkó lett volna, Patkót még értettem, Patkó végre is legény lehet a talpán és az igen gyakran előfordul, kivált a regényekben, hogy az úri leány beleszeret egy délczeg brigantiba. Még a szép juhászbojtárt is körüllengi némi költészet, de egy mesterlegénybe beleszeretni, az mégis shoking.

— Ejh, a tied talán valami princez, vagy mi?

— Az enyim huszárhadnagy, — felelte Róza, dallamosan ejtve ki a «huszárhadnagy» szót.

— Az enyim is egészen olyan, mint egy civillruhába öltözött huszárhadnagy, de lehetne áruhás gróf is.

— Látnád az enyimnek a természetét, olyan, mint a szarvasé.

— Akár a hajlékony nádszál, olyan az enyimé.

— Hát még a szép vékony bajusza.

— Talán olyan, mint a hószinczéré?

— Kikérem a sértő megjegyzéseket. A legszébb bajusz az ármádiában, fölfelé kunkorodó.

— Nem különb az enyimmél.

— És az a szelid nézése, ha mosolyog.

— Az a hamis mosolygása, ha incselkedik.

— Az enyimnek a származása előkelő, majd csak nem arisztokrata.

— Az enyim meg abból az arisztokráciából származik, mely nem a királyoktól ered, hanem az Istenből. Ez a természet arisztokráciája. A királyok arisztokratái közt van tömpe orrú, pupos, csenevész ember, a természet arisztokráciáját ellenben az erő és a szépség teszi.

— De hát a hol együtt fordul elő mind a kettő?

— Mindegy, mégse cserélnek veled.

— Van is neked izlésed! Tudod is te megítélni.

Így licitáltak egymásra, néha átcsapva némely személyeskedő, csipős megjegyzésekre is, a melyekből nyilván harag lett volna, ha a nagy versengési buzgalomban olyan jó tulajdonságokat is föl nem hoznak a kegyeltjeik mellett, kifogván a jelentékenyekből, a melyeken okvetlenül nevetni kellett, mint pl. hogy a Róza hadnagya olyan szépen tud fűtyülni, mint egy rigó, és a Mari vadásza úgy tud peytegetni az ujjával, mint az ostorpatogtatás, a szivarja füstjét pedig az orrán keresztül bocsátja ki.

— Aha! Most kezdek már megérteni, hogy téged a füstölt orr vonz. No, ilyenből én nem kérek, hahaha.

Lassankint azonban a derűtséggel megszagotott versengésbe belevegyl egy-egy ásitás is. Majmuna álmotündér, bár lomha léptekkel, de teljes bizonyossággal közeledik és betá-

pasztja mézes ujjával a szemhéjaikat. Pedig ez egyszer módjában lenne nem becsukni, a mint tiszte hozza, a szemeket, esetleg ki is nyithatná, ha akarná; mert tündér lévén, mindenről tud, megszűghatná hát nekik igen könnyen... Oh, leányok, leányok, ne bolondozzatok, egymás hegyibe hordva ifjaitok magasztalását, melyik a különb köztük, még össze találnátok zördülni e fölött, mikor pedig hiába való feleselés az egész, mert egyugyanazon emberről beszéltek mind a ketten...

De Majmuna a maga dolgához tartja magát, elalattja a két leányt, elküldi mind a kettőt folytatni az álmok országában, a minek az eleje ébren történt, s mikor reggel fölkelnek és a napsugár betérül az ablakon, egymásra mosolyognak szemérmesen, mint a kik már mindent tudnak.

Mégis, bár ezentúl elég érdekes beszélgetni valójuk lett volna, Mari feltűnően kereste a magányt. Még Rózá is kerülte, órákig előlgyelgett egyedül a szőlőben, töprengve, ábrándozva, lesve az égen úszó felhőket, vajjon hova mennek, minek mennek, ki küldi őket? Hát a madarak vajjon mi indokból szállnak keresztül-kasul a légi utakon, czéljuk van-e, vagy csak úgy találmora röpködnek? És ha jobbra száll az egyik, balra a másik, találkoznak-e még valamikor, és ha találkoznak, ráösmernek-e egymásra? Honnan tudja a kakuk, hány évet él az illető, a ki megkérdezte és hátha két ember kérdezi egyszerre, hogyan felel nekik? Mit érezhet a méh, mikor a rózsa kelyhében hemperget? Ilyenféle problémákon törte a fejét, mert bizonyos rokonságban voltak legbensőbb, legtitkosabb tételődéseivel, melyek a körül forogtak, nem volt-e konokság, oktalan fog, köd elől, köd hátul, elzárni az utat a vadász elől, hogy közeledhessék? Bizony csúf kegyetlenség volt. Pedig hogy rimánkodott a szegény vadász, — kétségtelen az egyedüli lény, a ki azért szerette, mert tetszett neki, a testi alakja tetszett. A világ kerekéből ugyancsak ki nem esett volna egyetlen küllő sem, ha megengedi neki, hogy legalább valamely álnévre vagy betűjegyre irhasson neki. Milyen mulatságos lett volna olvasni a leveleit s felelni azokra. Ha más egyebet nem veszünk is, de már magáért a mulatsáért kár.

Hogy ezek a kérdések bolygatják Marit, csak Róza vette észre, a ki már keresztül ment ezen a betegségen s minden szimptomáját ismeri. Az se kerülte ki figyelmét egy-két nap múlva, hogy sokat sugdos Klárával, s hozzá vetve, hogy Klári előtte való nap bent volt a városban, könnyű kitalálni, hogy egyúttal bizonyos nyomozásokat végzett a «Sas»-beli pinczérek-nél. Vajjon mit süthetett ki? Kiváncsi volt, de Mari elzárkózott. Ez ismét új titok. S minden diót külön kell feltörni.

Mi, a kik mindent tudunk, a mit akarunk, elárulhatjuk, a hűséges Klári csakugyan tudakozódott a «Sas»-nál, de csak annyit tudott meg, hogy a vadász egy-egy forint borraivalót adott a pinczéreknek, mikor elment. Ugyancsak akkor egy katonatiszt is ott volt szállva, a ki ismerte a vadászt, mert beszélgettek együtt, csak hogy az a katonatiszt is elutazott harmadnapra, Isten tudja, hova. A katonatisztet egyébiránt báró Tinta Pálnak hívták.

Mindez nyilván megint bő tápot adott a Mari fantáziájának. Hogyan? Egy-egy forint borraivalót adott a szolgáltnak, hisz az akkor úr. És a báróval beszélgetett! Talán barátja is volt. De ha úr, mit keresett volna az iparosok szüretjén? Kód ez egész végig, kód és kód. Ki nem igazodik ebből a káptalan sem. Ha csak az a kis húsdráb nem, a melyeknek több

ereje és biztosabb ítéléte van ilyenben a káptalannál.

Csak az öregek nem sejtettek semmit, mind a mellett feltűnt nekik, hogy Mari búslakodó, s arcába valami fájdalmas vonás lopta be magát. Összerezzen, ha hozzá szólnak, mintha álmából költének fel. Szemeiből édes bús melankolia tükröződik, nem nevet, nem hancuzozik, nem ugrál odakünn, mint azelőtt, hogy az egész ház vig volt a rezgésétől, hanem elvonult valahová és órákig elmereng a nagy semmin, elringatja lelkét a falevelek zizegésén. Hisz a falevelek is bizonyosan panaszkodnak, őszi szél sóhajában. Csak azt nem tudni, hogy miről.

Az öregek szintén panaszkodnak, beszélnek egymás közt:

— Mariska megváltozott. Annak a leánynak valami baja van. Se nem iszik, se nem eszik, csak örökké gondolkodik.

Különösen Tóthné faggatja váltig:

— Min gondolkozol annyit? Nem jó az, papnak való az, a ki a predikációkon törí a fejét, de mi szükség neked gondolkoznod, mikor itt vagyunk mi, a szüleid. Nem vagy beteg? Nem kívánsz valamit?

— Nem, nem. Igazán nincsen semmi bajom.

A dologhoz végre, mint legfelsőbb fórum, Tóth úr is hozzá szolt:

— Roszúl meg fűtve a gép, ez az egész... a gépen fordul meg minden. A somlyói levegő nem jó neki, tehát nincs jó étvágya, s mert nincsen jó étvágya, tehát nincs jó kedve sem. A gépet jól kell fűteni, ez az egész, igaz-e Gyurka?

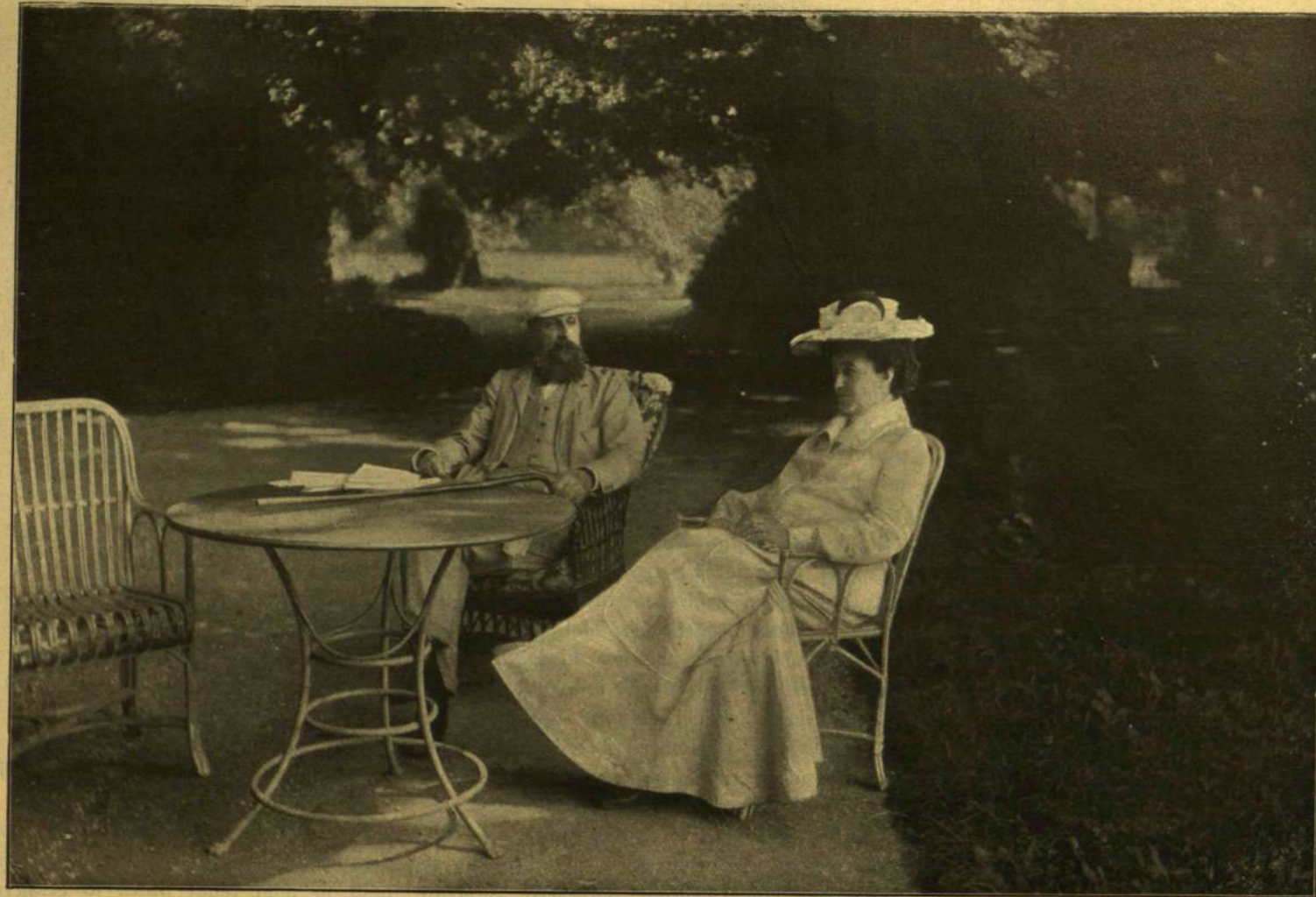
— Meglehet, — nevetett Velkovic, — ti ördögös amerikaiak többnyire eltaláljátok a dolgot, de ez, ha igaz, egyszerűen azt is jelenti, hogy a gépet olyan helyre kell vinni, a hol jól fűtik, vagyis hazaviszed Marit Rekettyésre, nekünk pedig útilaput kötsz a talpunkra.

— Hohó! Ez ellen tiltakozom, mert ha arra kerülne is a sor, szerencsémnek tartanám, ha itt hagyhatnám nektek a szakácsnét, meg a pinczét, meg az élestárt.

Sor nem került rá. Tóthék most is itt töltötték rokonuk társaságában a vénasszonyok nyarat, úgy mint máskor, csak az őszi eszések beálltával utaztak haza, Mari azonban ott-hon is szomorú maradt, úgy hogy Tóthné asszonyom nagy sopánkodással panaszkodott fűnek-fának, a doktornak, az ispánnának, a jegyzőnének, papnének, a doktornéknak és mindenkinek, a kivel Rekettyésen szóba állott, hogy Mari nagy változáson ment át, az a szilaj, akaratos gyermek most olyan szelid, jó, mint egy bárány (félel, hogy ez valami roszat jelent) és hogy olyan szomorú, mint egy szent és olyan halovány, mint egy lilium.

A doktor azt mondta, hogy a szomorúság ellen nem tud mediczinát, a jószág ellen pedig kár volna receptet írni; az ispánné, a ki babonás asszonyosság volt, abban találta a dolog nyitját, hogy a kisasszony nyilván megijedt valamely látománytól s el kellene bucsúra vinni Szent-Malárdra, a hol a csodakútból igyék kilencz olyan gyűszűből, melynek mindenike más-más szűz leány újján volt (Jaj, lelkem, — pirongatta meg Tóth uram a feleségét, mikor ezzel előhozakodott, — hol a pokolba vegyek én ilyen gyűszűt, és még hozzá kilenczet!), a jegyzőné ráolvasást ajánlott, a legvalószínűbb volt a doktorné gyanuja, hogy szemtől jött Marira a baj, s legjobb lesz száritott levendulával megfűstölni, míg nem a tiszteltesné, Ke-rekes Dánielné asszonyom csak ennyit mondott magyarán:

— Már az pedig úgy szokott lenni ilyen idő-

GRÓF APPONYI ALBERT ÉS NEJE AZ EBERHARDI PARKBAN.

tájt, és a ki ellopta az orczája pirosságát, instálom, majd meg tetszik látni, vissza is hozza azt. Az efféle tolvajt nem szükséges körözni.

Kérő áll a házhoz.

A falusi élet egyébiránt sohasem fogy ki se a gondokból, se az örömeiből. Alig hogy el-

múlt a szüret s forrásnak indult a must, elkezdődik a disznóhizlalás, mert a milyen bizonyos, hogy az ember a friss hurkához és kolbászhoz megkívánja az új-bort, ép olyan közel fekvő föltevés, hogy a must is csak azért forr olyan sokáig, hogy időt engedjen a sertéseknek alkalmasakká válniok a máglyán való halálra:

össze kell jönniök egy helyen (a fehér abroszon), hogy egymást kiegészítsék és hogy teljesen érvényesüljenek. A disznótorok közben beköszönt a bohókás farsang, hogy a mi zsirt, háját fölszedett magára az úri rend, azt becsületesen elveszítse, a két nembeli ifjúság a táncban, a mamák az álom elleni küzdelmekben, a

GRÓF APPONYI ALBERT DOLGOZÓSZOBÁJA.

EBERHARDI KÉPEK. — Jelfy Gyula fényképel.

AZ EBERHARDI KERTBEN.

gardedame-i hivatás teljesítésekor, az apák pedig a reggelig tartó kártyázásokban.

Mikor pedig a farsang elmúlik és a bálokban elkelnek vagy el nem kelnek a különféle szőke, barna falusi libák, akkorra már megint más jelben és más tituluson gyülekeznek össze az egymáshoz húzó vidéki társaságok. Jön a

mesterséges módon tenyésztett korai csirkék és libák divatja, együtt járván ezekkel az üveg-házakban nőtt uborka és szamóca. E primuröket okvetlenül be kell mutatni, csak az a kérdés, kik legyenek hivatalosak. Úri dolog ez mindenképen, az egyszer áll. Az úr azért úr, hogy türelmetlen legyen és jól essék neki

olygarcha módra előre kicsikarni egyet-mást a természetől, a mit az csak később adna meg önként.

Tagadhatatlan másrésről, hogy a libának, uborkának, vagy szamócának nincs még akkor meg az igazi jó íze, az egész csak valami halvány emlékeztetés, s mire a valódi íz és

A KASTÉLY.

EBERHARDI KÉPEK. — Jelfy Gyula fényképel.

illat megjönne a tavasz végén, akkor már rántunk az urak s következképp sohase esznek se jó libát, se jó szamóczát, — az a szegényebb embereké.

De az mindegy, — azért ők mégis így csinálják és így fogják csinálni ezentúl is, nemcsak azokban a dolgokban, a melyeket ők esznek meg, mint még éretleneket, hanem azokban a fontosabbakban is, a melyek őket eszik meg, mint még éretleneket. Ime, maga az ország is — urak játéka lévén — majd mindig idő előtt kóstol bele a korszellem csemegéibe. Fölzabadijták a földet, behozták a parlamentarizmust, mielőtt az állam kiépült volna, a zsidó emancipációt, mielőtt a nép megokosodott volna, megnyitják a kereskedelmi élet új zsilipeit, elfogadván azt összes modern követelményeivel, s mindezekkel mintha azt mondanák kuriáknak, kastélyaiknak: «Menjete, keresetek magatoknak más gazdát!» A mi újat, meglepőt látnak más nemzetek asztalán, mohón nyúlnak utána, hogy a magukéra rakják, mert úgy illik a lovagok utódaikhoz, összehordanak prücsköt-bogarat, nem mérlegelve, éret-e a dolog, vagy érettek-e ők hozzá; így lesz aztán, hogy az utolsó század eszmei forradalmának nagy eredményei, melyektől más népek erőt és üdülést merítettek, ideplántálva idő előtt, többé-kevésbé csak elgyengülést és csömört okoztak. Anteus bizonyára erőt nyert a földtől a maga idején, de ha csecsemő korában paskolják vala a földhöz, meglehet, agy- rázkódást szenvedett volna. Ám a magyarok saját példájukon sem tanulnak, ha úri renden valók; behoznak ezek ezentúl is mindent, csak primeur legyen, behozták ezek még a saját koporsójukat, az általános titkos választási rendet is, hogy aztán megrészegedve a saját nagylelkűségüktől, beledőljenek és meghaljanak . . .

. . . De messze vitt tollam . . . Hiszen ez a fejezet a farsangon történik, hát mi szükség a tavaszi primeurökkel előhozakodni, azok ha lesznek, később lesznek, s még kevésbé való átesapni gonosz megjegyzésekkel a barázdán egy olyan korbá, a melyről ez az elbeszélés nem vehet még tudomást.

A dolog veleje csak annyi, hogy ebben az esztendőben különösen sok dinom-dánom volt Bontó vármegyében. S meg kell adni, nagyrészt Koperczy báró volt ezekben a kovász. Ha igaz az, hogy bolond vármegyének bolond a főispánja, mért ne lenne igaz az is, hogy mulató főispánnak mulató a vármegyéje.

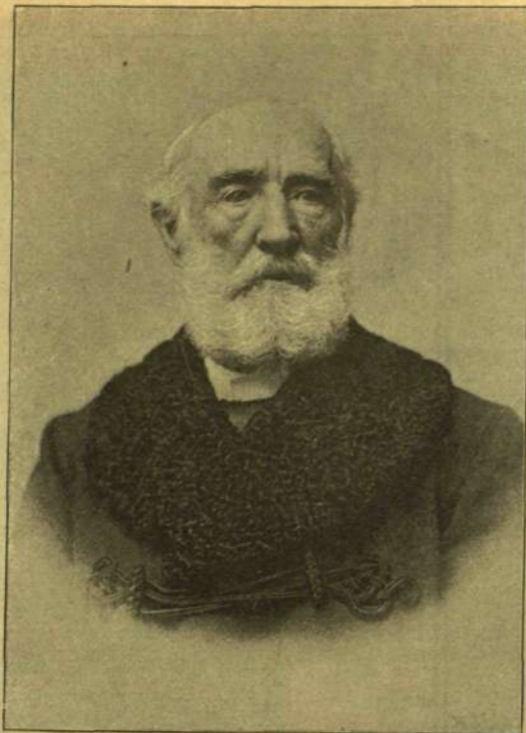
Hanem iszen jókedvű is lehetett Koperczy. Megkapta a prágai vagyon és az annyira felgyült volt, hogy se szeri, se száma, sokkal több lett, mintsem gondolták. Egy hétig nyírták a couponokat csak a részvényekről, mikor az első félév elérkezett, a helyi hírek szerint a Malinka tenyere egy hétig maradt kék, a hol az olló feltörté. (Folytatása következik.)

FIGYELMESY FÜLÖP.*

Meghalt Figyelmesy Fülöp — adtak hírül az újságok. Évtizedek folyamán alig hallott róla néha napján a közönség; sokan csak most, halála után tudták meg, hogy ki volt ő voltaképpen, s kit vesztett benne a nemzet, a mult század hőskorának gyérülő gárdájából.

En az embert siratom benne. — A jóságos öreg úr lábaihoz tesztem le a meleg szeretet cipruságát, felélednek bennem emlékei annak

* A most elhalálozott Figyelmesy Fülöp ezredes életrajzát megirtuk már évek előtt e lap hasábjain. 1894-ben volt ez, mikor meghalt Kossuth Lajos, a kinek halálós ágyánál a 48-iki hősök közül egyedül ő virrasztott. A «Vasárnapi Ujság» azon évbeli 14-ik számában jelent meg Figyelmesy életrajza.

FIGYELMESY FÜLÖP HONVÉDEZREDES.

az időnek, mikor — 13 évvel ezelőtt — hónapokon át alkalmam volt közelében lehetni, nap nap után, úgyszólván reggeltől estig. Látom a dél-czeg aggastyánt, lengő hófehér szakállával; látom mély égcsínkéket szeméit, nemes arcvonásait. Hallom a mint mesél letűnt időről, régi eseményekről, hajdani érzésekről, a melyek úgy hatnak a mai kor gyermekeinek lelkére, mint egy csodás világ zenéjének magasztos akkordjai. És emlékeimből kialakul Figyelmesy Fülöp elragadó egyénisége. Az első sorban kifogástalan, ideális gavallér, a mindenkinek felelt a nemes érzések embere. Nem hiszem, hogy kiváló sztratégia, vagy jeles diplomata lett volna. Fenegyerek lehetett, a ki az ördögtől sem ijedt meg, a ki a legnagyobb feladatokat mint játékot végezte el, anélkül, hogy a mosolygva leküzdött nehézségek horderejét ismerte volna. Beszélhetnének erről bajtársai a világ három nagy háborújában. Antinous lehetett, a kinek csak le kellett hajolnia, hogy letördelje a női szívek virágait. Mesélhetnének róla a hatvanas évek Londonjának asszonyai. Olyan lehetett, mint a középkor lovagjai, az énekes ajku, vídám dallák.

De legkiválóbb tulajdonsága a Kossuth Lajoshoz való ragaszkodása volt. Legbensőbb érzéseinek volt osztályosa, legkényesebb körülményeinek ismerője. Ha az a fekete bőrnéd, melyben Figyelmesy a Kossuthal folytatott levelezését őrizte, visszakerülne az újvilágból, megbecsülhetetlen, páratlan adatokat szolgáltatna a kormányzó legbensőbb érzéseinek megismeréséhez.

Az öreg ezredes átszellemülve szokott volt beszélni a nagy halotról. Szemei könnyel teltek meg, valányszor csak említette Kossuth Lajost, az ő kedves, elidegenesedett kiejtésével: a khormánzó.

Meg vagyok egészen törve — mondotta sokszor — mióta meghalt a kormányzó; nem vagyok már az, a ki voltam . . .

És most utána ment belépett ő is a históriába. Egy szép regény záródott le simán, csöndesen . . .

Figyelmesy Fülöp felesége, immár özvegye, a pennsylvániai dűsgazdag Haldeman családból való. Mintaképe a nemes egyszerűségnek és finom lelkületnek. Házasságukból két fiu született. Keresztnevük amerikai izü. Az idősebbik, keresztnevén *Kossuth Lajos*, szerencsétlenül járt. Fürdés közben a Jusquehanna folyóba fulladt Marietta-beli birtokukon. A meg-rázó csapás emlékeitől szabadulandó, jött át a család 1891-ben Európába. Genfben állapodtak meg, honnan a Kossuth Lajos haláláig sürin ellátogatott Turinba Figyelmesy Fülöp. A fiatalabb fiu keresztneve anyjának családneve: *Haldeman*. Jelenleg 26—28 éves lehet. Annak idején Genfben tanult. Délceleg, szép fiu, apjának mása. A kilencvenes évek végén tért vissza a család Amerikába, hol Haldeman amerikai egyetemen végezte mérnöki tanulmányait.

A hatvanas években Londonban tartózkodott, mint fiatal emigráns. Itt igen különös eset történt vele. Reggelijénél ült és a *Times*et olvasta. Egyszerre egy újdonságon akadt meg a szeme, a *Kölnische Zeitung* nyomán közölte a *Times*, hogy Figyelmesy Fülöp magyar huszárkapitányt, az ismert rebellist, Debreczen közelében elfogták a zsandárok, és nehogy megszökhesen, *nyomban fel is akasztották*, a fejére kitűzött 20,000 forint jutalmat ugys megkapják akár élve, akár halva szolgálatjára a hatalom kezébe. — A dolog nyitja az, hogy egy Türi nevű család Figyelmesy Fülöpnek adta ki magát és e révén igyekezett saját céljaira pénzt gyűjteni a hazafiaktól. Mikor elfogták, mint Figyelmesy, hiába tárta fel a valót, nem hitték el és úgy bántak el vele, mint a hogy a valóságos Figyelmesyvel bántak volna.

Az ötvenes években az olasz egységért küzdött. Viktor Emanuel a szent Móríc rendjellel óhajtotta kitüntetni. A büszke Figyelmesy nem fogadta el a magas kitüntetést, azért, mert közvetlenül megelőzőleg egy olyan tábornok mellére akasztották, akinek híres szép felesége volt. A tábornok pedig ismerte a Viktor Emanuel gyöngéjét, s ez volt az érdemjel históriája.

Az amerikai rabszolgaháborúban megsebesült. Lóháton ülve érte golyó a bal lábszárát, keresztülfurta, s lovának hasába hatolt. A szegény állapot lerogyott. Figyelmesy pedig a helyett, hogy saját sebével törődött volna, nyomban könnyített paripájára terhén, lenyergelte, s a csutorájában levő kevés vízzel mosogatta az állat sebeit. Csak hosszas kérés után hagyta el hű hordozóját, hogy saját sebeit kezeltesse.

Genfi tartózkodása alatt gyakran összejött a jelenlegi szerb királyllyal, a ki mint Karagyevics Péter herczeg, éveken át Genfben élt. Ha olykor a báró Ascher és gróf Simanovszky társaságában sétálgattak, a csöndes Champely városrészt elkövető villái között, olyan benyomást tettek az egytől-egyig méltóságteljes, déleceleg öreg urak, mint a pusztából kiveret négy orosz-lán. Mindegyik politikai okok miatt mondott le hazájáról, s mindegyiknek arcán látszott egy titkos, mély fájdalom . . .

Végtelen jó volt az öreg úr. Lényébe egy bizonyos bájos naivitás is vegyült. Egy amerikai barátja, a ki a hetvenes évek végén a köztársasági elnöki tisztségre aspirált, annak idején megígérte neki, mint demerari konzul generalisnak, hogy konstantinápolyi nagykövetté nevezi ki, ha elnökölve laszjtják. Az öreg úr, vállain a nyolcvanas évek terhével, még mindig számított arra az eshetőségre, hogy Konstantinápolyba kell mennie, és köztünk, genfi hívei közt, komolyan osztogatta a szerepeket:

— Maga katonai attaché lesz, kapitány. Maga öcsém egyelőre nem lehet több, mint követéségi titkár, de csak bizza rám a többit!

Lényében annyi méltósággal, annyi meggyőző erővel mesélt, tervezgetett, hogy mármár igazán ott láttuk magunkat Stambul ragyogó mecsetei fölött . . .

A genfi pension Bourguignon szalonjában ültünk egy este. Magyar dalokat zongoráztam, ő elmerengve nézett maga elé. Közel ötven év után bizony más nóták járják, s ő nem is akadt ismerős dallamokra. Egyszer azonban eltaláltam egyet. Mikor belekezdetem, kiegyenesedett, mint ha valamit keresne emlékében, aztán fájdalom mosolylyal, rezgő öreg hangján énekelte: félig mentem ason ormóti temető, elfesz-tetem, elvesztetem, pirosan párson keszkenő . . .

Természetesen sokszor volt szó köztünk hazajöveteléről. Azt mondta, megfogadta, hogy csak akkor tér haza, ha Kossuth is hazá megy. A kormányzó meghalt és magyar föld alatt alussza örök álmát. De ő még sem jöhet, mert a kormányzó nem ment haza, csak, holtestét vitték. Ő pedig fogadalmait nem szokott megalkudni. Ragaszkodik hozzájuk szóról szóra. Csak az az igazi gentleman, a ki saját magával szemben is a legkényesebb. — De ettől eltekintve, úgy sejttem, attól félt, hogy haza térve, egy egész más, rá nézve talán idegen világot

fog találni a helyett, a mit félszazaddal azelőtt elhagyott. Talán a kiábrándulástól félt . . . ezzel pedig elvesztette volna lelkének egyensúlyát. Hiszen olyan szép, ragyogó, magasztos sok minden a mértföldek ezreinek távolából!

De ez csak az én sejtelmem. Úgy kell lenni, hogy csalódtam, vagy benne ellentétes érzések váltották egymást. Egyszer azt mondta:

— Öcsém, nem mehetek haza, az én öreg szívem már nem bírná ki . . . megrepedne a boldogságtól . . .

Most már nem dobog az a hős, nemes, büszke, áldott jó szív . . . Most már elpihenhetne a kerepesi-úti temetőben, közel ahhoz a vidékhez, a hol gyermekkorát töltötte, közel ahhoz a nagy nyugovóhoz, kinek életében leg-hívebb híve volt. *Haller Károly.*

A BILL HARDY REVOLVERE.

Elbeszélés.

Irta Szebenyei József.

Ha valami csodálatosan izgalmas, valami rettenetes dologról beszélnek, mindig eszembe jut a Bill Hardy revolvere. Az én életemnek ez a legremesebb emléke. Abban az időben történt, mikor Amerikában szívtam a levegőt és a Second Street — magyarul Második utca — vakmerő testőrcapatának voltam a tagja, tizennégy esztendő szuhanc koromban.

Az a Második utca a világ legpoetikusabb utcája volt. Sem a Riviéra, sem a hollandus, sem az olasz csatornás utcák illata nem hagyott bennem olyan mély, olyan kedves, olyan intenzív illatot, mint a Második utca csöndes, aszfaltos, egyenes vonalú, azokkal a kis két-három emeletes kőházakkal, a honnan iskola-idő után kiszállingóztunk huszan, huszonötön, mind gyerek-bicskások, éles szemű, verekedő, de férfias karakter dolgában nagystilű embergyerekek.

Az amerikai gyerek Istennek valami különös teremtménye. Apró kiadásban prototypusa az amerikai férfinak, munkás, szorgalmas, egyenes-lelkű, de vakmerő briganti, hogyha megkívánják az elvei és a becsület. Minden utcán megvan a maga gang-je, bandája. Ezeknek a bandáknak óriási szerepik van a newyorki utcák életében. Az utcák szabályos négyzögű vonalai, — az egész város egy kockatenger — és az a végtelen egyformaság, a mi stílus, mértani méretek és külső formák dolgában megnyilatkozik, unalmas, monoton színt ad neki.

A bandák vigyáznak az utcára. Mindenki a maga blockjára. Hogy tiszta legyen, hogy idegen elemek be ne tévedjenek, hogy duhajkodó részeket kárt ne tegyenek, hogy az olasz gyümölcsösök tolokoesijakkal át ne merészkedjenek rajta. Csak az Avenueket járhatnak, a kocsiok, a villamosok, az autómobilok rettenetes forgatagában. Jaj volt annak az olasznak, a ki betolakodott a második utcába. Felfordítottuk a kocsiját, széttapostuk a gyümölcsseit és elvertük, mint a kétfenekű dob.

Este hat óra után már esend volt. Arra nagyon vigyáztunk, hogy esend legyen. Egy kései motorbiklista mégis minden este átnyargalt a finom aszfaltos utcán és zörgött, pöfögött a világ legundorítottabb masináján, túlkölt, mint egy örült trombitás. Egy darabig csak tűrtük, de végre is figyelmeztettük, mikor elrohant előltünk, hogy ne erre járjon, mert haj lesz belőle. Másnap mégis arra jött. Néhány követ röpítettünk utána, de úgy szaladt, hogy nem tudtuk eltalálni. Hatrafordult és még ő fenyegetett. Még neki nem tetszett. Hallatlan szemtelenség.

Másnap estefelé egy vastag spárgát huztunk át az utcán, egy méternyire az aszfalt fölött. Jól odakötöttük a két szemközti ház vasrácsához és mentünk a motoros elé. A hogy a Second Avenueről befordult a mi utcánkba, egész közapor fordult feléje, ő meg rohant, mint a bolond. Ezt akartuk. Egy pillanat alatt odaért a köztélhez. Olyan rémes zuhanást még ember nem látott. A legény ott feküdt az aszfalt, a biciklijé meg elszaladt alóla vagy száz lépésnyire, aztán eldőlt és szörnyű katógással forgatta a hátsó kerékét, nyögött, ugrált, remegett a földön és forgott a kereké, mint

DEKÁNI TANÁR A CSIPKEVEREST TANÍTTJA AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBAN.

egy örült motolla a poklok fenekén. A legényt bevittük egy patikába, ott kapott valamit, a mivel hazasántíthatott, de megint megmondtuk neki, hogy erre ne járjon többé, mert megint baj lesz. Menjen a Harmadik utcán, ott van villamos is, tehát semmi zavart nem csinál.

Ez volt a rend a Második utcában. A vezérünk, a kit Leadernek hívtunk, egy kis kemény tekintetű izmos fiú, Bill Hardy volt. Nemesek a legügyesebb boxoló, footballozó, de a legjobb tanuló is volt köztünk. Az apja new-yorki As-sambly, államtanács tagja volt, választott ember, nagy szónok és kiváló férfiú. Bill Hardy, a mi vezérünk pedig félelmetes boxolója volt az egész környéknek. Minden másnap akadt egy párba a szomszédos bandák valamelyik tagjával, a kik illetlenül, vagy sértően nyilatkoztak rólunk, vagy nem köszöntek elég revenren-cziával, a mikor átmentek az utcánkon.

Egy téli estén történt, a mit tulajdonképen el akarok mondani. Volt az utcánkban 8—10 nagyobacska leány, csinos, okos, eleven amerikai leánykák, kitűnő pajtások, a bandának a szeméfenyei. Ők voltak a mi szellemi irányítóink, az ő kedvükre a poklok kapuit is bedöntöttük volna, hoztuk nekik könyveket az Első utcai nyilvános kölesön-könyvtárból, ők meg elmesélték mindig, hogy mit olvastak belőlük. Egy délután épen ebből a könyvtárból jött haza Maud Pall, az utca legszebb, legbájosabb szőke leánya. Az apja rendőr volt, igen jó familia, az anyja szeretetreméltó uriaszony. Maud magából kikelve jött oda a bandához.

— Just thenk, képzeltétek, az Első utcai banda megállított, mikor kijöttem a könyvtárból és a vezérük azt mondta, hogy minek járok én ti veletek, ilyen rongy bandával, mikor ő közéjük is mehetnek. Ők minden vasárnap mennek Coney-Islandba. Nyáron az ő utcájukban van koresolyacsarnok és ott külön fiúk vannak, nem olyan rongyosok, mint ti.

Tényleg volt köztünk néhány, a kinek a harisnyáját zöldre szíttá a nap, a kabátján pedig öklömnny foltok döldelegtek. De ez mindenkinek a privát dolga és senkinek semmi köze hozzá.

A banda sápadtan hallgatott. A leány ment haza, a vezérünk, Bill Hardy pedig intézkedett. Jim Barker, az Első-utca vezére nem volt valami kiváló boxoló, így nem értékeltük meg a vakmerőségét. Két fiú a zsebkendőjét a karjára kötötte és elindultak az Első utca felé. Közvetlen szomszédok voltak, ismertük egymást jól, sokan közülök a mi iskolánkba jártak. Jim Barker velem járt egy osztályba, a Grammer School No. 79-be.

A hadi hírnökök hamarosan visszajöttek. — Azt izeni Jim Barker, hogy Bill Hardyyal ököre nem áll ki, de banda banda ellen ki áll holnap délután négy órakor.

— Akkor, — szól Bill Hardy — készüljétek el holnap előadás után, mert agyonverjük őket. A maga utcáján senki sem szeret verekedni.

Ilyenkor a kövek ablakot is érhetnek, járó-kelők is megsebesülhetnek, tehát mintha megállapodás lett volna, a két banda négy órakor már ott áldogált a Második Avenue egy-egy sarkán, a villamosok, szekerek, autómobilok süketítő csengetése, dübörgése, túlkölése közt, kutató szemekkel, lapulól járással, a zsebeink kövekkel tele, kezeinkben parittyká, Bill Hardynak a nadrágja hátsó zsebében pedig ott dudorodott az apja kis hatlövétű revolvere.

A két tábor lassanként közeledett. Ki a járdákon, ki az utca dübörgő forgatagában ugrált a kocsi, villamosok között, hogy jó helyet kapirintson. Muniციóban egyébként nem volt hiány, mert a járdák széle éles jégdarabokkal volt kirakva az utca megfagyott víze nyomán. A járó-kelők hamar észrevették a dolgot. A járdákon itt-ott kiváncsi csoportok verődtek össze és lesték a kifejlődött taktikai mozdulatokat. Sok rafinment van ebben. Egy-egy széles, kerek hirdetési oszlop, egy-egy kiálló reklámtábla nagyon jó takarást ígért.

A hogy 20—25 lépésnyire közeledtünk egymáshoz, megkezdődött a tüzelés. A parittyak kis golyói sütvite, fűtyülve röpültek, a járó-kelők népség ijedten futott szét, a rémületes indiai harci ordítás egy percze megállította az utca siketítő zaját is. A kocsi megálltak, a villamosok pihentek s mint nagy pihegő szörnyek toromboltak az autómobilok, mi meg tojás-táncot járva egyre közeledtünk egymáshoz, a röpülő kisebb-nagyobb kövek között. Valami fanatikus vad lelkesedés volt bennünk, de amazzokban is.

Egyre közelebb és közelebb férköztünk egymáshoz. Nagy verejték-cseppek üttek ki homlokunkra, mindenki kereste a maga emberét. Most már nem kiáltottak senki. Néma gyűlölettel közeledtünk, ugráltunk, hajlongtunk a kövek elől. Itt-ott már véres arcú fiú dült vonásai, valami torz gyűlöletet árasztottak. A nagy esőndben egy csengő hang szólat meg, éles, lelkesítő kiáltással:

— Előre fiúk! Második utcaiak!

Maud jött el lelkesíteni. Egy perczig mind megdöbbenve nézett a szőke leányra, aki egy hordón állva nézte a viaskodást.

Bill az ellenség vezérét kereste. Láttam, hogy felé tart, de azt is láttam, hogy ötven-hatan gyűrűvel veszik körül Jim Barkert, majd egyszerre valamennyien a mi vezérünk rohanak és egy pillanat alatt leteperik a földre a kocsiút közepén. A másik perczben már óriási kavargással harmincezen öklöztük egymást Bill fölött. Sokan a földön hemperegtek. Egy villamos vezető volna bennünket az útból, de mi csak öklöztük egymást veszett farkaskölykek módjára ziháló, túllekedő csomóban, vadul, dühösen. Hirtelen két durranás hallatszott. Durr! Durr! tompán, füstösen. Néma esőnd követtek után, aztán mindenfelől emberek rohantak felénk. A lövés zaja egy pillanat alatt elnémította az egész ut-

CSIPKE-VERÉS.

A CSIPKEMINTÁK VÁLOGATÁSA.

czát. Mindez egy szempillantás alatt történt. A másik percében már csak egy fiu, a Jim Barker volt ott. Feküdt az utca közepén, a lábából és a czombjából dült a vér, körülötte pedig kíváncsi idegenek nézegették, emelgették. Rövidesen jött az Ambulancia, a rendőr, elvitték Jimet, mi meg rohantunk haza.

Az utczában Bill Hardy odasimult hozzám. — Nesze a revolver, dugd el!

Elvettem a revolvért, rohantam haza. Egy gondolat égett csak bennem: hova dugjam a revolvért. Nem tudtam sehova sem rejteni, a hol meg ne találták volna, a csöve fekete volt

még a füsttől. Attól nem félttem, hogy ha nálam meglelik, én rá fogják, mert tudtam, hogy Bill jelentkezni fog, ha baj lesz. Ósmerem az amerikai gyereket. Van bennük betyár-becsület.

Leszaladtam az utcára és mentem az Első utcába, az ellenség közé. Ott tanakodtak ijedten egy csoportban.

— Fiuk, mi löttük meg Jim Barkert. Itt a revolver, el kellene dugni.

— Add ide, — szólt az egyik. — Mindenkitudja, hogy ez a revolver ő nála magánál Jim Barkernál volt. Ő akarta meglőni a ti vezéreteket, de

magát találta. — Aztán jelentősen fordult a többihez. — Tudjátok? Viszszük a rendőrségre, mindnyájan így vallunk. Értitek?

Mentünk a rendőrségre mindnyájan. Az egyik elmondta a kapitánynak a mesét, mi meg csak bolingattunk hozzá.

— Igen, tudom, — mondta a kapitány, — az a szerencsétlen fiu épen így mondta el az esetet. De nem lesz semmi baja. Pár hét múlva már megint ölhetitek egymást, bitangok. Menjete haza.

Mindegyik kezét fogott velem, aztán mentünk haza.

A CSIPKEKÉSZÍTŐ TANFOLYAM EGYIK TANTERME AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBAN.

A HÉTRŐL.

A dánosi rablógyilkosság. A dánosi pusztán rémes gyilkosság történt. Több oldalról jövő kívánságnak teszünk eleget, mikor bemutatunk néhány képet, melyek erre a borzalmas gáztetre vonatkoznak. Nem nagy lelkiörömmel tesszük. Mert szívünk mélyéből ellenségei vagyunk minden szenzációnak, melynek tárgya gonoszított vagy bűncselekmény. S az a meggyőződésünk, hogy a rabló vagy a gyilkos semmiképp se érdemli meg, hogy arcvonásait megismerje a nagy közönség. A mi szép és nemes, azt lelki élvezettel ismertetjük, a mi csúf és visszataszító, azt legfőbb kötelességből, s nem szívesen.

Bemutatjuk a csárdát, melyet felgyújtottak a gyilkosok, s melynek födele le is égett. Annak a dánosi (helyesebben dánszentmiklósi) pusztáján

Népitélet. Budapesten, a csöndes és polgári erkölcsű Józsefvárosban az utóbbi napok folyamán két olyan dolog történt, a mi külön-külön is elég érdekes volt, de megismétlődő voltában karakterisztikus és beszédes jelenségnek is vehető. A Józsefváros népe egy héten belül kétszer rendezett — macskazenét. Ez a tisztesség idáig csak a politika és a színpad primadonnáinak járt ki, mikor népszerűtlen szerepkörbe tévedtek, most azonban — demokratizálódott. Kapták az egyiket a József-utcában egy Don Juankodó szabómester, a ki egy idegen hölgy szép szeméért lelketlenül ott hagyta a beteg feleségét és a hat gyereket; a másikat a Práter-utcában egy szatócs, a ki mint háziúr zsarnokoskodott a lakóin. E jelenségek láttára eszünkbe jut az, a mit az Egyesült-Államok erős filozófiájú elnöke, Roosevelt Tivadar mondott pár év előtt, mikor a közvélemény egy része statáriális intézkedése-

jelenthet igazságszolgáltatást, de mond annyit, hogy e sok mindenfelől összegyűlt nagyvárosi népben is fejlődik az erkölcsi együttérzésnek egy olyan mértéke, a mely nem hagyja egészen magára az elhagyottat, a gyöngét, a kiszolgáltatottat és keresi a rajtuk esett sérelem megtorlásának az eszközeit. Hála Istennek, az indulata, a természete nem olyan, hogy linchelne, de erkölcsi szolidaritása elég erős arra, hogy az emberségesen esett sérelmet, ha az ütés nem az ő lelkét érte is, a magáénak érezze és fájlassza. És végre is egész erkölcsi rendünk ennek az érzésnek a köveiből épül.

A négy elsejes mozgalom. Tiszviselők, hivatalnokok immár hetek óta folytatnak tanácskozásokat egy reform előkészítésében, a melyet magukra nézve hasznosnak és üdvösnek tart-

A FORRÁSNAI. Noogy Ántal rajza.

tának a keleti végében fekszik, mely félszázad előtt is oly hírhedt szerepet játszott a rabló világban. E pusztán egyszerre akasztottak fel hat rablógyilkost egy Pipiske-hegy nevű buczka tetején, mely hely most a miniszterelnök birtokához tartozik. Itt volt a hírhedt Bogár rablóbandának a tanyája is. A Bogár testvérek egyikét Mike-Budán lőtte agyon Balla Kálmán, a bátor pandur-komiszárus, alig néhány puska lövésnyire attól a csárdától, hol a mostani rablás történt. A másik Bogár testvért is Dános közvetlen szomszédságában, a pótharaszti csárdánál lötték le a rozsvetésben.

Bemutatjuk az elfogott és gyanúsított cigányok csapatát is. A Kolompár, Ráfael és Lakatos családok ivadékai majdnem valamennyien, a Károlyné leszámazói, ki néhány esztendő előtt halt meg 106 esztendőskorában.

Érdekes, hogy a cigányokat ép ez idő szerint nemcsak minálunk fogdossák össze, hanem máshol is üzik, kergetik. Egy kis képünk azt a jelenetet ábrázolja, midőn a genfi csendőrség állja útját a vándor karavánnak, s nem eresztí át a határon.

ket követelt a népitélet, a linchelés hagyományos szokásának kiirtása, illetve kegyetlen üldözése irányában. Rooseveltt akkor a következőket mondotta:

— Ez az eljárás, ez a hagyomány, a mely az igazságszolgáltatás hivatalos szervei megkerülésével ítél és hajt végre ítéleteket, mindenestre jogtalan, de nem menthetlen, mert nem erkölcsi alap nélkül való. Az ilyen ítélkezés a lelkekben élő és megbántott erkölcsi érzés haragos kitérője. Minden esetre türelmetlen kitérés, eljárásában hibázó, de forrásában el nem ítéhető, mert ez a forrás; szolidaritás az erkölccsel és szolidaritás az erkölccsel, a kikkel az erkölccsöt, az igazságot, a méltányosságot vagy az emberséges érzést legázoló cselekedet történt. A munkájában lehet elítélendő, de a motívumai nem nélkülözik a tiszteletreméltóság minden föltételét.

Budapesten linchelés nem történt, se a kegyetlen szabót, se a zsarnokoskodó háziurat nem akasztották lámpavasra, csak — megbosztották és csúffá tették mind a kettőt. Ez — sok formai kellék híján — semmi esetre se

nak. A reform az lenne, hogy a kik most havonta kapják a fizetésüket, ezentúl hetenként kapják, mint a hogyan például az ipari munkások. Ez a fizetési rend Amerikában általános: ott nemcsak a munkás, hanem a hivatalnok is hetenként kapja meg a járandóságát. Ezt a mozgalmat nevezték el trefásan négy elsejes mozgalomnak, mert ha a reform megvalósul, akkor négy olyan napja lesz a hónapnak, a mely az elsejének azzal a kellemes tulajdonságával ékeskedik, hogy — pénzt kap az ember. Minden botnak két vége van. A havi fizetésből élő emberek között szállóige lett az az igazság, hogy minden elseje — harmadikáig tart és negyedikén már a harminczegyedike kezdődik. A követelt új szisztéma tehát a hogy megszorítja az elsejek számát, ugyanúgy megnegyezze a harminczegyediket is. Száz forint akkor se több, ha négyszer huszonöt forintra osztják, sőt kevesebb is olyankor, ha például az embernek ötvenre van szüksége, mert akkor a hiányzó huszonötöt kölcsön kell kérni. A kölcsönért pedig kamatot fizet az ember. De azért a követelt reform még se ok nélkül való.

A PÉCSI EV. REFORMÁTUS EGYHÁZ ÚJ TEMPLOMA.

A motivuma azonban nem annyira gazdasági, mint — lélektani. Kétféle ember van. Olyan, a ki tud gazdaságosan, beosztással élni és olyan, a kinek ez a képesség meg nem adatott. Az előbbi csoportnak ez a reform se nem szükséges, se nem ártalmas, mert ez ki tud jönni a fizetéséből, akár harminc napra kell beosztania egy nagyobb, akár hét napra egy kisebb összeget. De talán sokkal nehezebb ennél a másik csapat, a melynek az ökonomikus fegyelmezettsége nem ilyen erős. A melyik talán számon tud tartani hat hónap napot, de nem tud számon tartani huszonkilencet. Ezekre az emberekre nézve az új rendszer tehát igenis jelent hasznot, a mennyiben az ökonomikus energiájukat e képességük nagyságával harmoniába segíti. Bizonyára így is akadnak majd, a kiknél a harminczadika már elsején délben elkezdődik, de az új elsejére váró keserves várakozás ideje is lényegesen megrövidül. A koplalás mesterségében pedig igen nevezetes föltétel, hogy lehetőleg — rövid ideig tartson.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

XVIII.

Huszár Margit.

Tornyosodnak a felhők Rhédey uram pünkösdi királysága felett, maholnap bizony visszahelyezi az új országgyűlés Rákóczyt a fejedelemségbe, — de egy boldog ember azért még mindig van a Bethlen Druzsianna hanyatló udvarában. Warkochy Gábor az a vidám halandó; jóllakván donációkkal, bánja is ő a Rhédey-világ felfordulását! Majd udvarolja ő az új Fejedelmet is, ha megehül, de addig is vivát az ő szerelmi triumfusa! Rendben a széna Koronán; nagy garral hirdeti már mindenfelé, hogy ő a szép tatár özvégy mátkája. Meg is lesz a lakodalom — és pedig hamarosan, még

csak egy útja lesz neki «odahaza», aztán örökös választ tégy neki! És most menjünk, — Judith, te velem jössz...
Még pár suttogó szó s egy futó csók a bús Judith részéről s aztán úgy, a hogy hagyják, térdénállva, magára marad Margit a torony-szobában. Füle zúg-e csupán, vagy csakugyan mozgolódnának ott künn a folyosón? Csak akkor eszmél, mikor a Warkochy ismerős lépteit hallja közeledni az öreg tölgyfaajtóhoz. Talpra szökik és meredten áll meg; lesütött szemmel úgy várja a Gábor úr jöttét.

A veres ember oldalogva siklik be s nagy óvatosan teszi be háta mögött az ajtót. Az egyszer maga is illetődött tekint fel; nem tud, nem mer hinni a szerencsésének! Csakugyan itt volna hát végre az a nő, a kit mohó vágygyal oly régóta kíván magának? ... Igen, itt van a hatalmában, itt áll a parancsára, az övé, ölelheti! Diadallal élvezi a percz gyönyörét. Aztán kajánul hajladozva, lábujjhegyen indul meg feléje.

— Hügom, — súgja, — itt volnék hát... fordítsd rám személyedet!
Am ifjú Tholdalaginé továbbra is némán mered maga elé. Csak a keble emelkedik a gyász-öltöny alatt egyre sebesebben; — nézi Gábor úr ezt a pompás termetet s hirtelen vérszemet kap a buja vágy benne. Nesztelenül somfordál tovább. Egész a közelébe merészkedik.

— Margit... szólj már!
Reszket Warkochy az egész testében. Egyszerre aztán vad kéjjel kap a fiatal asszony dereka után:

— Gazember!
Egy nagy sikoly, pillanatnyi heves tusa, majd mellelőke az ajtóhoz tántorodik vissza a merénylő. Nagyot néz Gábor úr s indulatosan tör ki:

— De hát mi ez? ... Nekem szives fogadtatást ígért a Nagyasszony...
Azonban torkán akad a szó. Elképedve bámul az udvarló, — mintha hirtelen fejjel nőne meg, lángoló arcczal egyenesedik ki előtte Huszár Margit. Nem az iménti alvajáró többé: a hozzáférhetetlen régi vicekirálynő ismét, ki nek ebrédés sugárik tágranyított, fényes szeméből. Igen, riad Margit a gonosz álomból és mintegy revelációban, tisztán lát újra. Visszafojtott indulattal csapja a szót a Warkochy képibe:

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

— Pusztuljon előlem kegyelmed! ... csüf

kísértő, kit még a pókok és varangyok ocsmányágánál is jobban utálok s ki szentségtörő, buja kézzel még illetni mert engem! Igen, illetni mert, de Istennek hála, hisz ettől ébredtem fel. Most már ébren vagyok és látok. Még nem tudom egészen a valót, de annyit már tudok, a kegyelmed kigyószeméből látom, hogy pokoli hazugság a kegyelmed minden eddigi mesterkedése, hazugság elejétől végig...
— De hügom!
— Igen, — lihegi tovább Margit önfelédten, — most látom csak: hazugság volt az az első szava, melylyel uram halálát jelentette Ecseden, hazugság volt a részvéte s hazugság a vigasza is, melylyel védelem címén magát ide belopta s anyánkat elbódította! Igen, hazugság volt mindez, de legnagyobb hazugsága az a szerelem, mely csak engem fertőztető ocsmány bujaságot takar. És uramtól akart eltántorítani... Igen, ezerszer újra mondom: hazugság kegyelmednek minden tevése, métegy még a lehellete is, — el innen, takarodjék szemem elől! —

Warkochy már egész az ajtóhoz lapul a támadás elől. Szólna, védekezne, de mikor látja, hogy hiábavaló, végre a kilincsesre teszi a kezét. Fenekelő kacajjal bucsúzik:
— Meg ne bánd te ezt, büszke Huszár Margit!

Pulykavörörsre pirúlva rohan a folyosón végig a szánja felé. Majd fellöki a sötétben a várakozó nagyasszonyt.

— Az Istenre is, mi lette kegyelmedet? Meg se áll... no, mi történt? Jöjjön vissza!
— Majd ha kegyelmed lesz itt az úr a háznál, — felel Gábor úr kurtán, — s nem az a hetvenkedő menyecske!
— Hát csüffá tette kegyelmedet? Várjon csak...

Warkochy kikurjant a küszöbről a hóba:
— Dehogy is várok! Hol a számon? Más bölöndöt keressenek kegyelmedet, a ki Koronkát megvédi a pogány ellen... De mit beszélek, hisz ott a túlsó kapunál ott áll már a tatár. Biz' Isten varkocsos tatárok, vagy tizen vannak...

— Mit mond kegyelmed?
— Tatárok bizony, — kaczag a gonosz veres ember, — no, jó mulatságot! Mondja meg a menyecskének, főzethet, vendége lesz... Servus humillimus!
— De csak nem hágy most itt! ...
Lérmázhat az öreg asszony, pattog már az ostor s tovatűnik a Warkochy szánja a hóviharban. Besseney Borbála veszedelmet kiált s mankójával kopogva háborodottan törekszik vissza a házba.

Am mi történt ezalatt? Gábor úr elrohanása után Margit is hevülten lépett ki a folyosóra, csak hogy ő ellenkező irányban sietett tova, Judithot keresni. Vére forrt, arca égett az előbbi jelenet izgalmától, azt hitte, eszélt kell vsztenie... De ime, ki botlik eléje a korridor fordulójánál? Örömsugárzó arcczal Pallos Imre meg a cselédek veszik körül. Hatan süg-ják egyszerre:
— Tatárok vannak itt, de azért ne féljen, kis-nagyasszonyunk! Jámborak, nem bánatnak!... Azt mondják, a Nuredin szultán követek... de inkább sarcz-kémek... Hamar, jöjjön kegyelmed, levél van náluk...
— Levél?! — sikolt Margit.
— Igen, de csak asszonyunk maga kezéhez adja azt a Mirza.

Pillanat alatt az ajtónál terem a fiatal asszony. Ott künn állnak a bekecses krimiek s a havas varkocsú öreg mirza mosolyogva nyújtja az irást.

A «Tatárrabság» című regényhez

— Él — él!... Az ő írása!

— Judith!...
— Mi az, drágám?
Margit a felszakított levélre mered, — szája tátva és csak a szívéhez kapkod. Soká küzd, a míg végre elő tör torkán a szó:
— Él, — él!... Az ő írása, az én Mihályom írja... él, él!
— Margit, — kiáltja Judith, — élőtt temetünk el, ime feltámasztotta őt Isten!
Körültöttük sirva ujjongnak a tóduló cselédek. Csupán a közeledő Nagyasszony nem tud még semmit. Sejtji ugyan már, hogy csak gonosz tréfa lehetett a Warkochy tatár-ijesztése, de e megnyugvással annál inkább éled a haragja Margit ellen. Láttára mindenek némülnek s az öreg asszony fenyegetően emeli fel a mankóját:
— Nyegle csöcselék, mit ujjongtok, minek örültök úgy? Annak, hogy a menyem így csüffá tett engemet? Felelsz te nekem Margit mindjárt! Engedetlen te, hogy merted... itt az én házamban, a hol én parancsolok...
A fiatal asszony büszkén veti fel a fejét. Örömprevesse tör ki:
— Itt az én uram parancsol! Kegyelmed engem többet máshoz nem kényszeríthet!
— Él Mihály urunk! — zúgja a többi, — él a mi drága urunk!
— Itt a levele, — toldja Judith, — maga írja!

Az öreg asszony csak hitetlenkedve néz, majd kiejtve botját, reszketve emeli kezét az égnek. Margit szalad hozzá, ő fogja fel a megtántorodót. Sirva borúlnak egymás nyakába.
— Él hát az én Mihályom, — szól végre Besseney Borbála, — leányom, bocssás meg nekem... Az igaz szerelem mégis a legjobb tanácsadó!

Majd ünnepélyesen fordul a cselédséghez:
— Ezután a menyemnek fogadtok szót, — ő jobban tudja, ő parancsoljon nektek!
Margit az öreg asszonynyal karjaiban, boldogan egyenesedik ki mellette. Felemelt fővel, szilárd öntudattal néz szemébe a jövőnek. Tudja a köteleességét.
— De az a temérdek sarcz, — súgja Judith, — hatvanötezer arany!...
— És ha millió volna is, — emeli szavát ifjú Tholdalaginé, — magyar asszony vagyok és boldog Kalvária leszen az nekem, uramat a rabságból kiszabadítani. Nehéz lesz, tudom, mert értékünkön felül való az a sarcz, — de

fiamon kívül immár van életemnek másik célja is! És ha könyökök kell ledolgoznom a karomat, ha térdig kell lejárnom a lábamat, — ha végig kell koldulnom egész Erdélyt is, hitemre, meg lesz az a pénz! Hamar a subámat, leányok, öltöztessetek, — csak a fiamat csokolom még meg, aztán kezembe veszem a vándorbotot. Megyek a jószágot értékesíteni, mindenemet eladni, — megyek, ha kell, kémi, könyörögni, földig alázkodni. Majd megsegit az Isten. Oh, boldogság!... hisz az én szerelmes uramért fáradozhatok, — nagy rabságból Tholdalagi Mihályt szabadíthatom!

(Folytatása következik.)

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöppin Aladár.

XIV.

Farisch Gerty a Bryék mulatsága után való nap ép oly boldog álmokból ébredt fel, mint Lily. Ha nem voltak is olyan élénk színek s hozzá voltak alkalmazva az ő egyéniségének fél-színeire, épen azért jobban illettek emelbeli látóképességéhez. Az öröm oly fellobbanásai, a milyenekben Lily mozgott, őt megvakították volna, a ki a boldogság útján hozzá volt szokva ahhoz a szégyenes világlátáshoz, a mely más emberek életének hasadékaiban szűrődik át.
Most egy saját világlátás központjában állott, a mely teljesen az övé volt: egy szelid, de félre érthető sugár, a mely Selden Lőrincz iránta való gyöngédségének fokozódásából s abból a fölfedezésből volt összetéve, hogy rokonszenvét kiterjeszti Bart Lilyre is. Ha ez a két tényező összeférhetetlennek tűnik fel a női lélektan tanulmányozója előtt, meg kell gondolni, hogy Gerty mindig parazita volt morális tekintetben, a ki mások asztalának morzsáiból élt és beérte, ha az ablakon át nézhette a barátainak megerített lakomát. Most, hogy egy kis saját lakomát élvezhetett, hihetlenül önzőnek tűnt volna fel előtte, ha nem tesz terítéket barátjára számára is és nem volt senki, a kivel szivesebben megosztotta volna örömét, mint Bart kisasszonnyal.

A mi Selden fokozódó gyöngédségének természetét illeti, Gerty ép úgy nem mert definiálni, mint a hogy nem próbálta volna meg tudni egy lepke szárnyának a színet azzal, hogy letörölje róla a himport. Megérteni a csodát annyi lett volna, mint levernü szirmait s talán elhervasztani kezében: jobb annál, a szépség érzése messze lebeg előtte, miattól ő visszatartja lélekzetét és figyeli, hogy hol ül meg. Mégis Selden magatartása Bryéknel a szárnyak röpködését oly közel hozta hozzá, hogy úgy érezte, mintha a szívében lebegnének. Sohase látta Seldent olyan élénknek, olyan figyelmesnek az iránt, a mit ő mondott. Rendes magaviseletében volt valami szórakozott nyájasság, a melyet ő elfogadott, hálás is volt érte, mint a legélénkebb érzésre, melyet az ő jelenléte kelteni tud, de könnyen megérezte Seldenben azt a változást, a mely azt jelenti, hogy egyszer legalább adni is tud élvezetet, nemcsak kapni.

És olyan gyönyörteljes volt, hogy a rokonszenvenek ezt a magasabb fokát Bart Lily iránti közös érdeklődésükben találta fel! Gerty szeretete barátjára iránt — olyan érzés, a mely életben tudta magát tartani a legszűkebb diétán — aktív bálványozásá nőtt, mióta Lilyt nyughatatlan kíváncsisága belevonta Farisch kisasszony munkája körébe. Lily hajlama a jótékonyág iránt a jó-tevés pillanatnyi étvágyát keltette fel benne. Látogatása a lányok klubjában először hozta szemtől-szembe az élet drámai ellentétével. Mindig filozófiai nyugalommal vette tudomásul, hogy az olyan egzisztenciák, mint az övé, a homályban élő emberiség alapkövein nyugszanak. A szegénység szürke tócsája ott terjengett a körül a kis kivilágított kör körül és alatta, a melyben az élet legszebb kivirágzását találja, mint a hogy a tél sara és dere körülvesz egy trópusi virágokkal tele melegházat. Mindez a

ANTAL GÁBOR ÉS BAKSAY SÁNDOR REF. PÜSPÖKÖK A PÉCSI ÚJ TEMPLOM FELAVATÁSÁNÁL.

dolgot természetesen rendje szerint való és a mesterséges atmoszférában növő orchidea az ablakra ülpedett jégfolt zavartalanul hajlithatja szirmainak finom görbét.

De más dolog nyugodtan élni a szegénység elvont fogalmával s megint más, érintkezésbe jutni emberi megtestesüléseivel. Lily soha sem gondolt másképp a sors ez áldozataira, mint tömegesen. Hogy a tömeg egyes életekből áll, az érzés megszámlálhatatlan sokaságú, különböző cenztrumaiból, melyek mindegyikében megvan a mohó vágy az örömré, a merész fellázadás a szenvedés ellen, — hogy némelyek közülük ő hozzá nem egészen hasonlóan formákba vannak öltöztetve, örömré nézni hivottt szemekkel, szerelemre formált ifjú ajakkal, — ez a fölfedezés Lilyben a számalomnak azt a döbbenetét keltette fel, a mely néha decentralizál egy életet. Lily természete képtelen volt ilyen megújódásra: mások kívánalmait csak a magáén keresztül tudta látni és semmi fájdalom nem volt benne sokáig élénk, ha nem ütött meg benne megfelelő ideget. De pillanatnyilag kikelt magából egy az övétől annyira elütő világgal való közvetlen érintkezés érdekességétől. Első adományát megtoldotta azzal, hogy Farisch kisasszony egyik másik védenecének közvetlen segélyére volt s a csodálat és érdeklődés, melyet jelenléte a fáradt munkások közt a klubban keltett, új formában hatott kielégíthetetlen tetszeni-vágyására.

Farisch Gerty nem volt elég mélyen néző vizsgálója a jellemeknek arra, hogy szétfejttesse azokat a vegyes szálakat, melyekből Lily filantropiája szöve volt. Föltételezte, hogy szép barátját ugyanazok az indító okok vezetik, a melyek őt, — a morális látásnak az az élése, a mely minden emberi szenvedést oly közelivé és sürgetővé tesz, hogy az élet minden egyéb szempontja messze eltávolodik. Gerty olyan egyszerű formulák szerint élt, hogy nem habozott barátját lelkiállapotát azzal az érzelmi «Szív-változással» magyarázni, a melyhez a szegényekkel való foglalkozása hozzátartotta őt és boldog volt abban a tudatban, hogy lehetett ennek a megújódásnak szerény eszköze. Most megvolt a felelete a Lily magaviseletének minden kritikájára: a mint mondta, ő ismeri «az igazi Lilyt», s az a fölfedezés, hogy Selden is osztozik vele ebben a megismerésben, az életbe való szelid belenyugvást az élet lehetőségeinek izgatott érzésével növelte, — olyan érzéssel, a mely annál erősebb lett, mivel a délután folyamán táviratot kapott Seldentől, a ki azt kérdezte, nála ebédelhet-e ez este.

Mialatt Gerty elmerült a boldog sürgés-forrásban, melyet ez a bejelentés kicsi háztartásában keltett, Selden egyezett vele abban, hogy ő is erősen Lilyre gondolt. Az ügy, a mely Albanya szólította, nem volt elég bonyolult arra, hogy elfoglalja egész figyelmét és ő benne megvolt az a gyakorlat által kifejlesztett képesség, hogy ezse egy részét szabadon tudta tartani, ha szolgálataira nem volt szükség. Ez a rész, — a mely e pillanatban veszedelmesen hasonlított az egészhez, — szüntülte tele volt az előző este benyomásaival. Selden ismerte a tüneteket: fölismerte azt a tényt, hogy most fizet meg multja szándékos elzárkózásaiért. Szabad akart maradni állandó kötelekettől nem az érzése szegényessége miatt, hanem azért, mert bár más módon, de ő is mint Lily, körülményeinek áldozata volt. Volt az igazságnak csirája abban, a mit Gerty előtt kijelentett, hogy sohasem kíván «csinos» leányt nőül venni: ez a jelző az unokatestvéré szótárban bizonyos hasznos tulajdonságokat jelentett, melyek alkalmasak kizárni a báj fényűzését. Seldennek azonban az volt a végzete, hogy bájos anyja volt, kecses arczépe, csupa mosoly és kaszmir, még mindig kilehelte ennek a meghatározhatatlan tulajdonságnak a hervadt illatát. Az atya azok közül az emberek közül való volt, a kik tudnak a bájos asszonyban gyönyörködni, a kik ösztönzik s állandóan bájosnak tartják meg. A házaspár egyike sem törődött a pénzzel, de iránta való megvetésük abban a formában nyilvánult, hogy mindig valamivel többet költöttek belőle, mint kellett volna. Ha a házuk kopottas volt, pompás rendben tartották, ha jó könyvek állottak a polczokon, jó ételek voltak az asztalon is. Az

idősebbik Selden szerette a festményeket, neje értett a régi csipkéhez és vásárlásaiknál sohasem tudták, hogy van az, hogy a számlák meg-növekszenek.

Bár Selden barátai közül akárhányan szegényeknek mondták volna szüleit, ő olyan légkörben növekedett föl, a hol a korlátolt anyagi viszonyok csak a czéltalan pazarlás korlátai voltak: a hol a mi kevesük volt, mind oly jó volt, hogy ritkasága megérdemelt reliefet adott neki s az önmegtartóztatás eleganciájával volt kombinálva, a mire Selden asszony adta a példát, a ki úgy tudta viselni régi bársony ruháját, mintha új lett volna. Selden, mielőtt elhagyta volna az iskolát, megtanulta, hogy ép annyi különböző mód van a pénz nélkül járásra, mint a pénz elköltésére. Szerencsétlenségére ő nem talált oly kellemes módot, mint a milyent odahaza gyakoroltak s a nő nemre vonatkozó nézeteire befolyással volt az emlékezés arra az egy asszonyra, a kitől az «értékekről» való fogalmát nyerte. Tőle örökölte tartózkodását az élet köznapai oldalától: az anyagi dolgokkal való stoikus nemtörődést, kombinálva a bennük való epikureus gyönyörrel. Az az élet, a mely e két érzés mindegyike nélkül folyik le, kicsinyes volt a szemében, és a két elem egyensúlyozódása sehol sem olyan lényegesen fontos, mint egy csinos nő jellemében.

Selden élénken el tudott képzelni olyan szerelmet, a mely addig tágul és mélyül, a míg az élet központi tényévé lesz. A maga esetében csak egyet nem tudott elfogadni: egy olyan viszony eshetőségét, a mely ennél kevesebb, a mely kielégíthetetlenül hagyja természetének némely részeit, míg a többire aránytalan bilincseket rak. Más szóval nem akarta átadni magát egy oly szeretet fokozódásának, a mely megindítja szórakozását, de érintetlenül hagyja megértését; a rokonszenv ne csalja meg jobban, mint a szem egy optikai csalódása.

De most — ez a kis de mint a szivacs törölle el minden fogadalmát. Jól kiesztelt ellenállása ebben a pillanatban annyival kevésbé fontosnak tűnt fel, mint az a kérdés, hogy fog válaszolni Lily a levélkéjére. Átadta magát a triviális találgatásnak: mely órában fog megjönni Lily válasza s milyen szavakkal fog kezdődni? Tartalmára nézve nem volt kétsége, ép oly biztos volt Lily meghódolásáról, mint a magáéről. Így aztán ráért tündönni a válasz minden gyönyörteljes részletén, mint a hogy a fáradt munkás ünnepnap reggel fekszik és figyel a fényugarat, a mely keresztüljárja a szobát. De ha az új fény elkápráztatta is, nem vakította meg. Még mindig ki tudta venni a tények körvonalaát, amár az ő viszonya hozzájuk megváltozott. Ép oly tudatában volt, mint azelőtt, annak, hogy mit beszélnek Lilyről, de el tudta különíteni a nőt, a kit ismert, a róla való köznapai vélekedéstől. Az ezse Farisch Gerty szavain járt s a világ bölcsesége eltörpülő dolognak tetszett az ártatlanság belátása mellett. *Boldogok a tisztá szívűek, mert meg fogják látni Islent*, — még a szomszédjaik keblében levő rejtett istent is. Selden abban a szenvedélyes magába-merülésben volt, a melyet a szerelemnek való első meghódolás idéz elő. Epedett valakinek a pajtássága után, a kinek szempontjai igazolják az övét, a ki megerősíti gondos megfigyelés alapján azt az igazságot, a melyet az ő intuítió elértek. Megragadott egy pillanatnyi szünetet a törvényszék előtt, hogy megírja táviratát Farisch Gertynek.

Hazatérve a városba, egyenesen klubjába hajtattott, a hol azt remélte, hogy már várja Bart kisasszony válasza. De a leveles fiókjában csak egy elragadtatót levél volt Gertytől s elkedvetlenedve fordult el, mikor egy hang kiáltott feléje a dohányszóbol.

— Halló Lőrincz! Itt ebédel? Tartson velem.

Fölfedezte Trenort köznapri ruhájában, az asztalnál ülve, előtte egy nagy pohár, kezében valami sportlap.

Selden megköszönte a meghívást s azt mondta, el van ígérkezve.

— Az ördög vigye el, ügylátszik, ma mindenki el van ígérkezve. Egymagam maradok a klubban. Tudja, hogy élek ezen a télen, csak úgy zörgök az üres házban. A feleségem be akart ma jönni a városba, de elhalasztotta és hogy ebédeljen az ember egyedül egy szobában, a hol a tükrök le vannak fődve és a

pohárszékben nincs semmi, csak egy üveg Horvey-sauce? Mondom magának, Lőrincz, fújja le az ígérkezését és könyörüljön meg rajtam, — elvisz az ördög, ha egyedül kell ebédelnem és nincs a klubban senki, csak az a szamár Wetherall.

— Sajnálom, Gus, — lehetetlen.

A mint Selden elfordult, meglátta a sötét pirosságot Trenor arcán, a kellemetlen verejtéket nagyon fehér homlokán. Kétségkívül az állat lett úrrá benne, a pohár fenekén lakó állat. És ennek az embernek a nevét hallotta kapcsolatban a Lilyével! Ez a gondolat undorított, az egész úton hazafelé kísértette Trenor kövér, zsiros újjainak a látása.

Asztalán fektült a várva-várt levél: Lily a lakására küldte. Tudta, hogy mi van benne, mielőtt feltörte volna a pecsétjét.

Gerty kicsi társalgó szobája csak úgy ragyogott a szívesen-látástól, mikor Selden belépett. Gerty is sziporkázott, vagy legalább is jól temperált örömben sugárzott. Selden nem is tudta eddig, hogy Gerty elmés is tud lenni, — igazán, valami becsületes ficzko nem is járna vele rosszul. A kis ebéd közben meg is mondta neki, hogy férjhez kellene mennie, — olyan kedvben volt, a mikor párosítani szerette volna az egész világot. Igazán Gerty maga csinálta, sajátkezűleg ezt a caramel-süteményt? Bűn volna ilyen tehetségeket megtartani magának. Büszkeséggel gondolt arra, hogy Lily fel tudja diszíteni a kalapjait, — ő maga mondta bellomonti sítájukkor.

Nem beszélt Lilyről ebéd utánig. A kis lakoma közben a házikisasszonyról beszélt, a kinek hízelt az, hogy központja a figyelemnek s oly rózsásan sugárzott, mint a gyertya-ellenzők, melyeket erre az alkalomra készített. Selden rendkívüli érdeklődést mutatott háztartási berendezkedése iránt, bókolt neki ügyességéért, melylyel használt tudja tenni kis lakása minden zugát, megkérdezte, mit csinál a cselédjé délután, megtudta, hogy nagyon pompás ebédek lehet főzni a gyorsforralón, és fontoskodó véleményét nyilvánított a nagy háztartás terveiről.

Mikor megint a társalgóban voltak, Lily megfőzte a kávéét és kitöltötte vagnyjáról maradt tojáshéj-alakú csészéibe, Selden, a mint hátravetette magát, észrevette Bart kisasszony egy új fényképét és az óhajtott átmenet meg volt minden erőlködés nélkül. A fénykép elég jó volt, — de úgy kellene lekapni őt, a milyen az este volt! Gerty egy véleményen volt vele, — Lily sohasem volt olyan ragyogó. De vissza tudja-e adni fényképét a fényt? Valami új vonás volt az arcán, — igen, Selden is úgy találta, hogy valami más volt. A kávé oly kitűnő volt, hogy még egy csészével kért belőle; micsoda ellentét a klubbeli vizes kotyvalékhoz képest! Ah, a szegény legényember egyéniség-nélküli klub-kosztijával, mely a nagy ebédet hasonlóképen egyéniség-nélküli konyhával váltakozik! Az olyan ember, a ki bérelt lakásban lakik, elmulasztja az élet legjobb részét, — lerajzolta magában Trenor ebédjének izetlen egyedüliségét s egy pillanatig részvétet érzett iránta. De hogy visszatérjen Lilyhez — és újra meg újra visszatért hozzá, kérdézősködött, találgatott, rávezette Gertyt, kicsikarta belőle barátját iránti gyöngéd érzésének legbensőbb gondolatait.

Gerty először gyanútlanul öntötte ki szívét, boldogan, hogy rokonszenvük ily teljesen találkoznak. Selden megértése Lilyvel szemben megerősítette Gerty hitét barátójában. Megmaradt annak a ténynek a megállapításán, hogy Lilynek nincs szerencsége. Gerty fölemeltette nagylelkű impulzusait, nyugtalanságát és elégedetlenségét. Az a tény, hogy az élete sohasem elégitette ki, arra vall, hogy jobb dolgokra van teremtve. Férjhez mehetett volna nem egyszer, — köthetett volna olyan konvencionális gazdag házasságot, a melyet az élet egyedüli céljának tekinteni tanították, — de ha eljött az alkalom, mindig visszariadt tőle. Gyree Percy például szerelmes volt bele, mindenki azt hitte már Bellomontban, el vannak jegyezve s senki sem tudta megmagyarázni, mert küldte őt Lily az útjára. A Gyree-inczidensnek ez a megítélése sokkal inkább egyezett Selden kedvével, semhogy azonnal el ne fogadta volna, utólagos megvetéssel az iránt, a mi az előtt magától értetődő megoldás

KÉPEK A BUDAPESTI DINYETACSRÓL.

nak tűnt fel. Ha visszautasítás történt, — és most csodálta, hogy valaha is kételkedett benne, — akkor a titok kulesát ő tartja a kezében és Bellomont dombjai egyszerre fölragytak, nem a napnyugtától, hanem a hajnaltól. Ő volt az, a ki ingadozott és elejtette az alkalmat és az az öröm, mely most meletti keblét, bizalmas lenakó lehetne már azóta, ha elkapta volna első fellöbbásában.

Talán ebben a pillanatban történt, hogy egy öröm, a mely épen próbálgatta szárnyait Gerty szívében, a földre hullott és őt csöndesen elterült. Gerty csak állt, ránézve Seldenre, gépiesen ismételve:

— Nem, őt soha sem értették meg. És ugyanebben ő maga, mintha a kijózanodás erős fényének közepében állott volna. A kis bizalmas szoba, a hol egy pillanat előtti a gondolatok a könyökükkel érintették egymást, akár a székek barátságatlan nagyra nőtt, elválasztva őt Seldentől a jövő új látományának egész hosszában és az a jövő végeérhetetlenül nyúlt el, a mint az ő magányos alakja fáradtan küzdök rajta be, mint egy pont a magányban.

— Csak kevesek előtt mutatja magát olyan-nak, a milyen, és te ezeknek egyike vagy, — hallotta a Selden szavát. És aztán:

— Légy jó iránta, Gerty, ugy-e, az leszel? Meg van benne az, hogy azzá legyen, a minek hiszik, ugy-e segíteni fogsz neki azzal, hogy a legjobbat fogod róla hinni?

Ezek a szavak úgy ütődtek Gerty agyához, mint egy olyan nyelvnek a hangjai, a mely messziről ismerősnek tetszett, de közelebb érve érthetetlennek bizonyult. Selden azért jött hozzá, hogy Lilyről beszélgesse vele, — ez az egész. Egy harmadik is volt jelen a lakomán, melyet Selden számára rendezett és ez a harmadik elfoglalta az ő helyét. Megpróbálta figyelemmel kísérni, a mit Selden beszélt, ki-venni a maga részét a beszélgetésből, — de minden oly értelem nélküli volt, mint a hullámok zúgása az alamerülő fejtben és Gerty érezte, a mit a megfulladó érez, hogy alamerülni semmi a vizszinten maradásért való küzdelemhez képest.

(Folytatása következik.)

PETŐFI.

(Halála évfordulóján.)

Valamennyi költőt népszerűségben megelőzve, halhatatlanságában és szeretetünkben egyre erősebben virul a Petőfi alakja. Az újságokban hálás feladat a vele való foglalkozás, mert a közönség szeretettel olvas róla, az irodalmi körökben pedig egyenesen divat lett a Petőfi-kultusz. Mi okozza vajjon ezt a nagy lelkesedést, mely elfoglaltságnak is nyugodtan volna nevezhető. A versei talán? Vagy életének kalandosság és meghatározó vége? Vagy talán fiatal kora, mely elömlék verseinek minden során? Olyan

kérdések, melyek elől kitérhetünk és nem is, a hogyan vesszük őket. A tény azért változatlan marad: Petőfi sokkal népszerűbb ma, mint költői sikerei tetőpontján volt. Népszerűbb és hatása is egyetemesebb, mert jóval többen olvassák, mint hatvan év előtt. Sőt valójában csak most kezdik ismerni, mert az a társadalmi réteg, melyből ő kivált s a melynek politikai jogaiért küzdött, most van a kulturálódás amaz útján, mikor nem nélkülözheti az erkölcsi ideálok és azok megtestesítőit sem, kik képzeletben bálványok gyanánt élnek. Kétségtelen, hogy Petőfi egyéniségének megvan ez a nagy ható ereje a mai társadalomra. Nem hisszük, hogy csupán versei, idegondolva a legszebbeket; akár hányatott élete vagy korai halála okozná ezt. Nem ő az egyedüli, a ki szép verseket írt; író és költő társa is van sok, kik nagyobb próbák után jutottak nagynehezzen és jó későn némi tirthető élethez s a szép halálban is volt része egyiknek-másiknak, kikkel szemben mégsem el szeretetünk azzal az őszinte közvetlenséggel, mint vele.

Mi tehát az a halhatatlan rész benne, mely ötvennyolcz évvel halála után egyetemesebb tiszteletet és csodálatot támaszt iránta, mint a miben kora részesítette? Azért jogosult ez a kiváncsiság, mert Petőfi nagyságának mivoltához és erejéhez kellene megadnia a magyarázatot. Egy átalakulásban levő időszak vihara hajtotta őt a közéletbe, olyan tulajdonságokkal, mint a prófétát az ő hivatása. Szereplésének első éveiben azonkívül, hogy gazdaggá tette a magyar lírát néhány versével, működésének társadalmi és politikai jelentősége alig vág mélyebb nyomokat. Az ismeretlenségéből az irodalmi nyílvanosság középpontjába került Petőfi-ének az egyénisége áll ekkor előtérben, melyet érdekesebb tesznek jelenbeli tulajdonságai és kiváló talentuma. Szilaj temperamentum, dacos jellem, de kiválóan becsületes lélek, kinek sem szilajsága, sem dacossága nem fakad az erkölcsi rend megsértéséből. Honnan szerezte, kitől tanulta, nem tudjuk de a negyvenes évek szereplő egyéniségei között olyan abszolút szigorú erkölcsi elvei, mint Petőfi-ének egynek sinekenek. Nyilvánvalóan isteni adomány ez a tulajdonság is az emberekben, mint minden olyan képesség, mely nagyserűségénél fogva csodálattal tölt el. Az erkölcsi törvények mely átérzésével és a belőlük eredő szellem szenvedélyes kultuszával nyilatkozik meg Petőfi élete azokban az években, mikor a politika eseményei a nagy változások közeledését még nem érzetik. Egészen érthető tehát, hogy Petőfi, az abszolút erkölcsi lény és megalkuvásra, fél-igazságokra és félmoralis hajló kora között az összeütközések állandóak.

A negyvennyolczas mozgalomtól kezdve szemünk előtt alakul Petőfi személyében az embertipusnak az a legnagyobb és legszebb példánya, mely látványosságnak is a legmegragadóbb, de példának is a legritkább. Petőfi a forradalom két esztendejében, jóval több,

mint lírai vagy hazafias költő. Agitátor első sorban, mert mindama tulajdonságok, melyek jellemét és szellemi irányzatát dominálták, arra valók voltak, hogy nagy társadalmi reformoknak válják apostolává. Értékességét minden nagy embernek az határozza meg, hogy az általános jólét szolgálatában, milyen eredményekkel és tulajdonságokkal dolgozott. Petőfi, a versíró, majdnem hatódrendű emberből a szempontból Petőfi, a moralista mellett. És ebben a mivoltában csodálatra méltóan nagy és nemes példánya ő az emberiség történetének. Különösen nagy pedig a mi históriánkban, mert az elnyomottak ügyét és a haladás érdekében egyéni léte céljává, örömévé és gyászává senki sem tudta hozzáfoghatóan életproblémává emelni. Azok a tündöklő erkölcsi tulajdonságok, melyek az apostolok lelkét alkotják, sőt-tetlenül, romlatlan mivoltukban éltek benne is, mint a legnagyobb emberi érenek.

Apostol volt, azaz: nem a maga, hanem az emberiség javára élt s egy olyan társadalom előkészítésén dolgozott, melyben otthonosan és jól érezte magát az élet valamennyi számkivetettje. Csupán az volt még hátra, hogy cselekedeteiben végső következtetésig bizonyosságot adjon hitének őszintesége mellett. Ez is megtörtént. Meghalt elveit, nyomorban gazdag, zaklatott és küzdelmes élet után. Ezzel ki is merült Petőfi egyéni léte, vagyis, a mi benne halandó volt. De a halhatatlan rész, mely a nagy moralisták emléke gyanánt fennmarad, ötvennyolcz év alatt egyetemesebben és mélyebben látszik hatásában, mint valaha. Ez az ötvennyolcz év megrongálta és összeptépedeste sok egykori kiválóság feje kővé vont diszkoszorút, úgy hogy ma nem nehéz meglátni cselekvésük indokaiban azt a pontot, melyet nagyravágyás, szereplés, féltékenység, gögősség, hatalomvágy vagy a sikerszomj hozott létre. Emberi közönségessegek ezek, melyek bármint óriás arányokban homályosítják el a társadalom életét, jogot adnak rá, hogy elforduljunk tőlük olyan gyönyörűségek felé, minők a Petőfi-féle nagy lelkek szemléletével tárnunk élénk. Ez a gyönyörűség illet meg ma is Petőfi olvasóit, mert maguk előtt látnak egy igaz embert, egy olyan apostolt, ki a nemzet egyetemének javát előbbre tartotta a maga privát céljainál. Az Új Magyarország határára zök-kent korszaknak ennél fogva ő az előlkiismeret. Nagyobb, szebbet és erkölcsi épségben marandóbbat fajunk ezer év óta alig produkált. Tisztesség őt magunknak nevezünk s egy életre való vigasztalás kárpótlhat az a tudat, hogy olvashatjuk őt s eleven szemléletét kapjuk műveiből egy olyan etikai tökéletességnek, minő évezredek alatt alig egy-kettő terem. Versei fölött áthalad majd az idő későn, esetleg korábban, nem tudjuk. Az az egy biztos azonban, hogy a büvész képesesség legnagyobb csodája sem óvta még meg a költőket az elavulástól. Petőfit sem ez tartja a mai idők eleven szeretetében. Hanem az, hogy az emberi

ÚTBAN A SZARVAS-CSÁRDÁHOZ.

nagyságnak, mint moralista, egyik ragyogó ékessége. Ezt és ezzel együtt kiváló talentumát elismerhetik ma már az irodalmi körök is, mert az ötvennyolc esztendő távolsága megsemmisítette azokat a személyes vonatkozásokat, melyek az egykori háborúságokat szülték. Egyformán éri Petőfi emlékét ma a nemzet elismerése, s az törekvés, hogy házat emeljenek emlékére, mutatja, hogy jó messze van még az idő, mikor közönyös lesz előttünk nemes életének kultusza. *Zuboly.*

CSIPKE TANFOLYAM AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBAN.

A nőknek is megvan a maguk művészkedési körük. A picziny tű és karsú fonál mindenkor nagy szerepet játszott. Valamikor lovagok öklelték egymást szépen himzett övét vagy csipkével szegett kendőért. De ha a férfiakat nem fogta is meg mindig a tűmunkába rejtett intím női lélek varázsa, minden ház egyik legfőbb büszkeségét képezte a féltve őrzött himzés, csipke és szőttes.

É szép kortól máig azonban fordult az idő kereke. Ma a nő nemcsak a háztartásban munkatársa családjának, hanem esetleg kint az élet-

LAKATOS DOLLA, A VÉN NÉMET FÁNI (A KÉM), S HÁTUL BALOG TUTA, A FŐCZINKOS.

ben is kenyérkeresetre szorúl. Az iskola jó sokáig nem vett ebből észre semmit. Továbbra is «diszdarabok» csinálására tanította a leányosztályok növendékeit, sorvasztó, hosszadalmas s a mi a fő, a ráfordított munkával egyáltalán arányban nem álló tárgyak előállításával, melynek legkimagaslóbb alkotásai közt még ma is ott szerepel a reneszánsz és barokk szörnyetegekkel együtt a papucs, óratartó és a csizmahúzó díszítő öt gyöngyszemes Lohengrin vitéz.

A magyarságot érző Apponyinak kellett ezt megszüntetni, midőn K. Lippich Elek és Neményi Imre tanácsára elhatározta, hogy az iskolai kézimunka órák révén is kapcsolatba hozza a nőket az étellel, megtanítja olyan munkára, melynek közvetlen hasznát is vehetik. Annál a körülménynél fogva pedig, hogy esetleg a magyar kéz munkája versenyre kél idegen áruval, ez eszme nem nélkülözi a nemzetgazdasági háttérrel.

Elsőnek a csipkekészítést szemelték ki kísérletül. Még pedig a vetélt csipkét, mely nemes technikája mellett is könnyen tanulható, gyakorolható és értékesíthető. Első kereskedőink mondják, hogy a nemzetközi és a hazai piacokon soha nem remélt arányban keresik a kézzel készített csipkét a gyáriakkal szemben. Ugyanolyan jelenség ez, mint a fehérneműnél, hol a

kézzel varrott szintén jobban kel a gépinél. Ez divat-e most, vagy a jóízű terjedésének jele, az mellékes. A fő, hogy ezzel se adózunk mi a külföldnek, mikor ép a mi népünk háziipari ügyessége messze földön híres és a kicsiny csipkével is szánaknak és szánaknak tudnánk biztosítani kenyert. Egyetlen budapesti cég 35 ezer koronányi csipkeanyag átvételére kötelezte magát évenként s ez csupán a belföldi szükségletnek egy csekélyke része.

Az ország olyan részéből, hol a munkaviszonyok, a kivándorlás, a nemzetiségi ügy vagy az eddig is gyakorlatban lévő háziipar rámutatott a háziipari telepek szervezésének szükségességére, összegyűjtötték a megfelelő tanító-nőket s az iparművészeti iskolához csatolt Dékányi-féle csipke-tanműhelyben megtanítják őket a csipkevetésre. A tanfelügyelők maguk válogatták ki pályázat után a legrátermettebb mesternőket, nagyrészt Felsőmagyarországra, a székelység és a déli megyék faluiból — összesen nyolcvanhat — kik állami segítséggel hat hétig képeztek ki a tanításra.

A katedrálról a padok közé kerülve, ott ülnek e hivatásukat öntudatosan érző nők az üllői úti palota termeiben reggel nyolctól kevés megszakítással délután ötig mindennap. Tizenkét vannak csoportosítva egy-egy asztalnál. Mögöttük jár-kelet gondossággal Beroldingen Melanie grófnő felügyelő tanító társaival s a fáradhatatlan vezető tanár, Dékányi Árpád.

Kis vánkos áll az asztalon, melyen a papírosra vetett rajz tűkkel van leszúrva. E tűk kö-

KIS (A KÉM) ÉS BALOG TUTA AZ ÉPÜLŐ ISKOLA ARLAKÁBAN.

A KOLOMPÁROK.

rül a könnyed ujjak szorgalmasan, csaknem lázas lelkesedéssel illesztgetik a fűrtösen lecsüngő vetélt orsókra gombolyított fonalakat, míg csak össze nem szövődik a minta. Van köztük egyszerű, mint a szita. Másol a lenge áttört szalak összefogódnak bujkáló ornamenté, hullámosan, csillagosan, szemesen, egész a legnehezebb mustrájú szalagrajzok csipkéig. Összesen több mint ötven változatot tanul el mindenik tanítvány.

A terveket Dékányi rajzolta, világhírű mestere ő a halasi csipkék néven ismert kézzel varrott csipkéknél, melyeket rajongói költeményekhez szoktak hasonlítani. Vetélt, vagy mint közönségesen hívni szokták, vert csipkéinek zamataja is magyaros. Tanítványainak még csak nézni sem szabad a nálunk is közkeletű morva- és cseh csipkékre. Régi népies motívumokból szerkesztett minták után dolgoznak mindjárt. Mint előrelátó ember azonban Dékányi hallgat az ő kereskedő tanácsadóira is s a fonalak és rajzok tekintetében a mai szükséglet kielégítésére törekszik. Ugyanez a törekvés ez, mint a mi egész iparművészetünket jellemzi, modern és magyaros akar lenni egyszerre.

A most Budapestre gyülekezett tanító-nők augusztus közepén visszatérnek saját körükbe s ott kezdik csak meg igazán működésüket. Az iskolában s az iskolán kívül bevezetik a népet a csipkevetés titkaiba. Dékányi továbbra is fenntartja velők az összeköttetést. Rendez mások is kurzusokat. Küld mindenkinek munkát, a ki csak kér. A miniszterium megbízásából előlegez

anyagot, ad mintát az általa kioktatott tanító-nő javaslatára. Szóval az egész országot áthálózó háziipari szervezet magját vetik itt el, melynek központja, budapesti iskolája és eladást közvetítő bazárja októberben nyílik meg a király házában, az Uránia mellett.

A háziipar illetén emelésével gyönyörű kulturális feladat nyugszik a serényen dolgozó női kezekre. A véresre szurkált újjak és a megtört fényű szemek árán szerzett kegyelemkenyér helyett nemcsak tisztességes keresethez jutnak a nők, hanem munkájukkal az otthon légkörében nemesítse, a nemzeti érzés és a művészi nevelés erősítésére által magasabb feladatokat oldanak meg. *Czakó Elemér.*

A LEGRÉGIBB VÁROSOK EGYIKE.

— A «Kelet gyöngye»-ről. —

Valahányszor mi, megcsókonyosodott európaiak, valami elképzelhetetlenül régi városról akarunk beszélni: mindig Rómát, az «örök várost» emlegetjük.

Pedig hát a történelem és a régészeti kutatások hiteles tanúbizonysága szerint korántsem Rómát illeti ez a dicsőség. Rómánál sokkal régiebb a messze keletnek egy szerényebb igényű városa, a «Kelet gyöngye»: *Damaskus*, melynek neve az arabok szerint «Esh-Shem», s melyet ugyancsak az arabok «smaragdokkal körülvett gyöngy» néven szoktak becézgetni. Az összes ma is meglévő városok közül Da-

maskus talán a legrégebb. — William G. Fitz-Gerald a new-yorki «The Four-Track News»-ben nemrég azt írta róla, hogy nincs a világnak egy másik olyan városa, mely érdekesség dolgában Damaskussal össze lenne hasonlítható.

Valahányszor e város nevét olvasom: — mindannyiszor réges-régen letűnt idők csodás epizódjai vonulnak el előttem. Ezzel a megváltó soha nem akaró várossal elválaszthatatlanul össze van forrva nem csak a diadalmas kereszténységnek, vagy akár magának a későbbi mohamedánizmusnak a keletkezése és kifejlődése, hanem az egész emberiségnek viszontagságos élettörténete is. Magában a könyvek könyvében: a Bibliában is hány dicsőséges epizódját olvashatjuk e város felett elshant mesés hajdankorok!

És — csodálatos! — a «Kelet gyöngye» nem ismeri az ezerféle változásoknak alávetett mulandóságot: mai nap is épen olyan fiatal, vagy talán jobban mondva: öreg, mint a minő évezredekkel ezélt volt. Lehet mondani, Damaskus felett megállt az idő. Valóságilag szűz város, melyet érintetlenül hagytak a tűnő századok. Fitz-Gerald is megjegyzi, hogy Damaskus ősi falai körül ma is ugyanaz az élet folyik, mely folyt azokban a régi időkben, mikor még a Biblia ó-szövetségi részének történetírója beszélt róla. Ugyanolyan hanyag öltözött asszonyok hosszú sora merít itt vizet az üdítő forrásból, mint Rákel idejében; a házak ajtóit előtt guggoló nők épen oly egymásra fektetett lapos kövek közt örlik meg gabonájukat, minő-

A LEÉGÉTT DÁNOSI CSÁRDA.

A CZIGÁNY-RAZZIA NAPJAIBÓL.

CZIGÁNYASSZONYOK CSENDŐRKISÉRETTTEL.

A CZIGÁNY-RAZZIA NAPJAIBÓL.

LAKATOS RÓZI (A KI VALL).

A GENFI CSENDŐRÖK FELTARTÓZTATNAK EGY CZIGÁNY-KARAVÁNT.

ket a régi biblia említ; az esti imára hívó szózat után ma is úgy ballag hazafelé a damaskusi ember a zsúfolt bazárok közt, akárcsak maga Pál apostol tette azt itt annak idejében.

Sajátságosan szívós életű város ez a Damaskus. Élettörténete messze benyúlik Dávid királynak, a nagy zsoltár-szerzőnek ifjú- és férfikorába, sokat kell foglalkoznia e várossal akár Nagy Sándor, akár Dárius, a perzsák fogalmommá vált híres királya történetirőjének; a mint tudjuk, a római Pompeiusnak követői voltak Damaskusban; a vallás-törtélemben pedig korszakot alkotott a nagy Pál apostolnak az a híres damaskusi útja, mely „Pál fordulása” ezímen van feljegyezve a kereszténység évkönyveiben.

Modern Damaskusról szó sem lehet, mert hát ez a vidék kerekén hadat üzen mindannak, a mi — modern. Fitz-Gerald, a ki nemrégiben hosszabb időt töltött ebben a csodálatosan ősrégi fészkekben, — a legnagyobb mértékben el van ragadtatva attól a szinte leirhatatlan változatoságtól, mely népfajok és ruhaviselet dolgában a túlszűfolt utcákon ögyleg idegent minduntalan zavarba hozza. Lát ott indusokat a Perzsa-öböl tájáról; sötétbarna színű, marczona afgánokat, excentrikus fizikai embereket a Tigris folyam partjairól; félénk, meghunyászkodó szíriaiakat épen úgy, mint furcsa megjelenésű drúzokat, kik tulajdonképpen se nem keresztények, se nem mohammedánok, hanem valami keverék ezekből; — aztán pedig mindenek felett a sivatag gypjas ruhájú, turbános beduinjait, a kik nem házakban, hanem az asszonynepek által teveszorból szőtt fekete sátrakban tanyáznak.

S e sok ember mind kiabálva járja az utcákat. A túlbuzgó kenyér-árús „Ó léte adó!” szavakat énekel a füledbe, — egy másik alak így siránkozik: „Oltasd szomjadat libánoni hóval hűtött szörbettel!” — Aztán gyors egymásutánban következnek a „mozgó vendéglősök”, kik lágyan mormolják e szavakat: „Üdítsetek föl szívitéket, óh gyermekeim!” — Se szeri, se száma azoknak a bizalmat épen nem ébresztő, legtöbbször toprongos alakoknak, kik mindenféle édességek, mazzola-víz, datolyák, gránátalmák, fügek és török mandolák kevésbé szerény kínálatásával igyekeznek próbára tenni az utczán csak erős küzdelmek árán haladó jámborok több-kevésbé edzett idegeit.

A híres arab regék tündéri világából mindnyájunk által jól ismert keleti városok igazi megtestesítője Damaskus. A hozzá értő arabok nem érdemlennél neveztek el a „Kelet gyöngyének”. A keleti életet annyira jellemző bazár-kultusz szinte utóéletlenül kifejlődését érte el ebben a konzervatív városban: a piaci élet a mindene, de távolról sem európai értelemben. A ki mintaszertű arab lovat akar venni, csak oda menjen; rendkívül gazdag a rézmunkások, aranyművesek utczája; káprázatos felszerelésűek az ezterfajta pipák, ruhaszövetek,

selymek, himzések, szőnyegek, s még ki tudná, mi mindenféle árúccikké bazárjai.

Festői látványul szolgálhatnak a damaskusi kávéházak pazar kertjei. Legtöbbjüket a Libánonból eredő, sebes folyású kristály-patakok veszik körül. S itt ülnek a gazdag damaskusiak megelégedett télneségben, keresztbe tett lábakkal, erősen szíván a nargilét s összes tevékenységük a rendkívül szenvedélyvel üzött sakkjátékban merül ki. És fölöttébb jól érezhetik magukat ez örökké derült, mosolygó égalj alatt, nem hiába ezen a vidéken ringott valaha az archaológusok szerint az emberiség bölcsője is.

Hanem a világnak ez a városa, — mint már jeleztük is, — talán épen ősrégi jellegénél fogva — sehogyssem akar meghódolni az úgynevezett modern kultúrának; hogy többet ne említsünk: a damaskusi ember mai napig sem ismeri a vaskét, napjainkban is épen olyan nyomorúságos, teve által vonzolt, görbe fa-ágból összetakolt ekéfével szántja fel ősei földjét, akárcsak a város alapítói tették annak idejében. Aztán meg a világért sem szívelheti a vasutat. Ha a múltak emlékei után rajongó utas történetesen a regés Palmyra bámulatos romjait óhajta megtekinteni, azok roppant oszlopaival, palotáival és templomaival, melyek között manapság csupán a ragadozó madarak és sakálók tanyáznak, — előbb valóságos tevékaravánt kell szerveznie, a város kormányzója révén pedig egy kisebb fegyveres csapat segítségét kell igénybevennie a vad beduinok zsákmány-szomja ellen. Csakis nagy óvatossággal szánhatja rá magát a keményebb szívű utas arra is, hogy a mozlimeknek a várostól távolabb eső óriási temetőhelyét meglátogassa, melyben valóságos őserdője tárul elé a rendezett, de meglepően sűrű sorokban felfelé emelkedő hosszú, keskeny márvány-lapoknak, s a hol a nagy Mohammed feleségei nyugszanak s a hol Fatime, a próféta leánya is el van temetve.

Zs. b.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Budapesttől Velenczéig. Igen csinos kiállítású könyv, kemény vászonkötésben, kerek száz képpel. Walkó László írta, a képviselőház tisztviselője, a ki ügyesen forgatja a tollat és azt az útát, a melyet a munkájában leír, nyitott szemmel és éber érdeklődéssel járta meg. A könyve érdemelt első sorban az adja, hogy nem tisztán utóélet, impressziók előadása, hanem inkább *utóélet*, olyan adatok, fölvilágosítások és utóéleti gyűjteménye, a melyekre az utasnak, a ki ezt a darab földet járja, szüksége van. A Walkó könyve ennek a földadatnak a figyelembe tartásával ismerteti Fiumét, Zágrábot, Velenczét és a Quarnero partvidékét; falvait, kiránduló és túróhelyeit. Jó szemű és fogékony érdeklődő író, e mellett az előadás kétsége is olyan, hogy jól tudja kelteni a kíváncsiságot azok iránt a helyek iránt, a melyeket ismertett. Jól megszerkesztett, jól megírt, gondos és adataiban megbízható

magyar utókönyvekre nagy szükségünk van és ez a szükség az utóéleti kedvvel arányosan fokozódik. Walkó tehát nem végeztet fölösleges munkát e könyve megírásával, a melynek a megszerkesztése, szerves összeállítása, az adataiban megnyilatkozó körültekintősége igazolják hasonló feladatokra való rátermettségét.

Néptanítók számára. Gyakorlati útmutatás címmel igen ügyesen, világosan és hasznosan megszerkesztett vezérkönyvet írt Szöllösi Jenő a Kozma féle A-B-C-hez és olvasókönyvhöz. A jó testes vezérkönyvben, mint a szerző írja, nem akart mindenáron újat teremteni, de igen sikeres igyekezettel törekedett arra, hogy a meglévő tanítási eljárásokat lelkiismeretesen áttanulmányozva, azokból azt, a mi jónak bizonyult, rendszerbe foglalja. Így aztán egy hitelesen és megbízhatóan jó vezérkönyvet szolgált azoknak a tanítóknak, a kik az első elemi osztály oktatásának nehéz munkáját végzik.

Álomvilágból. Nagy Vince a borítékon elbeszélések gyűjteményének jelzi a könyvet, de több joggal nevezhetné regénynek, mert a kötet darabjai összefüggők, szereplők ugyanazok és tartalmukat egyazon cselekmény fordulatjai szolgáltatják. Hogy mégis inkább az *elbeszélések* megjelölést használja az író, ez bizonyos tekintetben már kritikája a könyvnek. Maga is érzi, hogy a meseje szakadozott, darabos, a cselekmény annyira szétfolyó, hogy az egész munkát egységnek nevezni nem lehet. Minthogy könyvének ebbeli fogyatékosságát maga is elismeri, be kell értnünk az egyes részletek bírálatával és itt már sűrűn akadunk olyan tulajdonságokra, melyek az író tehetsége iránt kedvezőbb véleményt keltenek. Természetí képeiben — a melyekhez az alakjai lelki állapotának festésére sűrűn folyamodik — átérzetséggel nyálkodik meg, olyan fogékonyság, a melyet a természet szemlése tartalmaz tud meghihetni. Van kifejezése úgy az idillikus boldogság, mint a lelki zivódások megfésztésére és előadását sokszor igazi, tömör páthos teszi emelkedetté. A könyv a szerző kiadásában jelent meg, de a „*Honai Lapok*” kiadóhivatalában Ipolyságon is megrendelhető.

Uj könyvek. Budapesttől Velenczéig. Irta Walkó László. Az Athenaeum kiadása; ára 4 korona.

Gyakorlati útmutatás a Kozma-féle A-B-C-hez. Irta Szöllösi Jenő. Lampel Róbert (Wodianer F. részv. társ.) kiadása; ára 3 korona.

Álomvilágból. Elbeszélések. Irta Nagy Vince. Szerző kiadása; ára 2 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Eihunytak a legközelebbi napokban: Dieskei DILLÉSZ SÁNDOR földbirtokos, köz- és váltóügved, Bars megye törvényhatósági bizottsági tagja 73 éves korában Nyitra-Zsámbokrétján. — CSÁVÁSY GYULA dr., nyug. magyar királyi kincstári joggyűjti főtanácsos hatvanöt éves korában Kolozsvárott. — EILERS FRIGYES, a kereskedelmi minisztérium nyug. műszaki tanácsosa, a Magyar mérnök- és építész-egyesület alapító tagja hetvennégy éves korában Budapesten. — RESEZ JÁNOS vámosi ág. hiv. ev. lelkész július 27-ikén negyvenkét éves korában Vámoson. — SZABADOS (Schaffer) MÓR 67 éves korában Budapesten. — IJFABY TELLYESNITZKY NÁNDOR 19 éves korában Lugoson. — VÁJNA GÁBOR, a szászvárosi evangélikus református Kun-kollégium rajztanára 32 éves korában Szászvároson. — WEISSMANTEL VIKTOR 18 éves korában Budapesten. — OMOSZLÁNY ISTVÁN, Marosvásárhely városi első tanácsosa és polgármester-helyettese, az önkéntes tüzoltó-egyesület egyik alapítója és elnöke 67 éves korában — CZIRNER J. JÓZSEF kereskedő, iparkamarai tag, Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottságának és Nagyenyed képviselőtestületének tagja, a nagyenyedi kisegítő takarékpénztár alelnöke, 73 éves korában Nagyenyeden. — SZMOLGÓVICS SZILÁRD, az eperjesi görög katolikus egyházmegye szászéki ügyésze, Sáros megye tb. tiszt ügyésze, Sáros megye és Eperjes város bizottsági tagja, 57 éves korában Eperjesen. — LUPPA VIDOR pomázi nagybirtokos, néhai Luppa Péter, volt országgyűlési képviselő testvéröccse, 56 éves korában Pomázon. — NOVÁK KÁROLY dr., magyar kincstári főorvos, államvasuti orvosi tanácsadó, a máramaroszszei katolikus egyházközség világi elnöke 67 éves korában Máramaroszszein. — TÓTH IGNCÁZ, az Egyesült Magyar Honi Úveggyár részvénytársaság cégvezetője Budapesten. — BONNÁN György fehértemplomi állami főgimnáziumi igazgató 59 éves korában Czirkenyében. — BERNÁTEKY SÁNDOR magyar királyi pénzügyi számtiszt 27 éves korában Budapesten. — ARANY SÁNDOR magyar királyi posta- és táviró-tisztviselő 26 éves korában Budapesten. — SULTÁN SÁNDOR, Rozsnyó város nyug. rendőrkapitánya, 65 éves korában Rozsnyón. — HONVÁTI ISTVÁN, nyug. magyar királyi fogházfelügyelő, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa, 70 éves korában Gyulán. LAZÁR EMILNÉ, szül. Réthi Margit, LAZÁR Emil kir.

albíró neje, Réthi Lajos kir. tanácsos és neje Ocsvai Leontin leánya, 32 éves korában Homoródfürdőn. Holttestét Gyulafehérvárra szállították s ott helyezték örök nyugalomra. — N.-klopotivai öz. POCSNY ADÁMNÉ, szül. demsusi Lukács Ida 71 éves korában Déván. — Öz. nagykeri TÓTH LAJOSNÉ, szül. Varga Zsófia 67 éves korában Bonyón. — SCHÄFFER MIHÁLYNÉ, szül. Havalda Emma, Schaffer Mihály gimnáziumi tanár neje 26 éves korában Szabádkán. — Öz. FISCHER JÓZSEFNÉ, 73 éves korában Érsekudvarterten. — Öz. GLATZ ANDRÁSINÉ, szül. Zimmermann Franciska 66 éves korában Budapesten. — Öz. VIKRY LÁSZLÓNÉ, szül. Gődöcs Krisztina, szolnoki állami iskolai tanító Visegrádon, 42 éves korában.

EGYVELEG.

* Ugandában (Dél-Afrika) egy egészséges, csinos fekete bőrű leány rendes ára 18—20 korona.

Fáj a feje? Vegyen be akkor egy Beretrás-féle MIGRAIN-Pasztillát, mely azonnal megszünteti még a legnagyobb főfájást is. 24 pasztillát tartalmazó doboz 1 korona 20 fillér a gyógyszárakban.

Erőt, kitartást és nagy munkabírást a turisták, kerékpárosok és lovagok megerőltető meneteknél úgy érhetnek el, ha munka előtt és után tagjaikat a Kwida-féle fluidal «kigyó védőgy» rendszeresen bedörzsölik. E bevált szer egy kitűnő bedörzsölés, mely

Eljegyzési-Lakodalmi-Damast-Eolienne - Selyem és «Henneberg-selyem» 60 kr.-tól feljebb, bérmentve és vámmentesen. Minta postafordulattal. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990

an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmu

Salvatorforrás

kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag-bántalmánál és köszvénynél, az cukorbetegségnek, az emésztési és lélegzőszervek hurjtánjánál.

Húgyhajtó hatású!

Vásárlás! Kényesen emészthető! Teljesen tisztá!

Budapesten, Főraktár Eötvös L. urnál.

Az ásványvizek királya a Borszéki gyógy-borvíz

A borszéki borvíz a lélegző- és emésztőszervek hurutos bántalmánál, angolkóránál, a vese és a hólyag hurutos megbetegedéseinek pártatlan gyógyítószer. Nagy szénasvartartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az étvágyat és az emésztést. Mint hűtő és őrítő ital a legelőss minden vizek között. Járványok idején jó ivóvíz.

Saját főraktár: 12287

WAHLKAMPF ÉS GÖRÖG cég
Budapest, V. ker. Nádor-utca 17. szám.

Antiptysin

tudományos alapon készült hajszesz, mely a fejbőrt erősíti, a hajnövést előmozdítja. Rendes használat mellett a haj sűrű és hosszú marad. A megöszlő, kopaszodástól megóv! Össze nem tévesztendő más értékelten hajszeszekkel.

Ninos több hajhullás, kopasz fej, fejkorpa!

MARSCHALKO LEÓ gyógyszerész Török-Sz. Miklós készítménye. 1 üveg ára 2.50 K. Haszn. utasítással együtt.

Antiptysin

felülmul minden más szert, mely a hajhullást okozó betegségeket megszünteti és a fejkorpát eltávolítja. Fertőtlenítő hatásánál fogva biztos óvszer ragályos haj- és szálak-betegségek ellen.

Főraktár: Dr. EGGER «NADOR» gyógyszerárta Budapest, VI. Váci-körút 17.

Thalmayer és Seitz gyógyszer nagykereskedő Zrínyi-utca 3. 12284

HA FÁJ A FEJE,

ne tévözzék, hanem használjan azonnal

Beretrás-féle MIGRAIN-Pasztillát

Minden gyógyszerárta-ban és drogáriában kapható.

mely 5 perc alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felülmul minden eddigi ismeret szer. Használatánál, még a leghevesebb fejfájásnál is. 12290

Főraktár: Beretrás Tamás gyógyszerárta Kispeszt, Rákóczi-utca 6.

Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

Szinművek,

monológok és dialógok teljes jegyzékét kívántra ingyen küldi meg

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrassy-ut 21

Szerkesztői üzenetek.

Úsznak a hajók. A gondolat, az amerikai gyárból aratáskor hazagondoló magyar paraszt, nem rossz, lehetne erős hatásokat is csíholni belőle, — de ez a vers nagyon bizonytalanul, ingatagvan írva. Előbbi dolgai tetemesen jobbak voltak.

Hódolat. Nézem a... Csupa frázis, egy csöpp melegség s egy csöpp igazság sincs bennük.

Lauka Gusztávról. Hosszú lére van erőszava a nagyon sovány kis történet. Ilysmi tömören összefoglalva s élénkbe előadásban helyet foglalhatna egy humorisztikus lapban. Nekünk nem való.

KÉPTALÁNY.

A 27-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Száraz földben elherad a virág is.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vásároljon svájci selymet!

Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat feketében, vagy fehér színesben 1.15 koronától 18 koronáig méterenként. Különleges: Selymekelmék társasági, menyasszonyi, bál és utcai tolettékre, valamint blúzokra és bélsőre stb. — Mi csak jóállással kezelt selyemszövetet adunk el direkt magánfelelőknek vám- és portmentesen a lakásba szállítva.

SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájc.)

Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállított. 12022

Rheuma, csúz, köszvény,

hűlés, esont és ideges fűtődés ellen legjobb az erőitett Capsin paprika-kenőcs.

A fővárosi kórházban és több orvos által e bajban sikeresen adták. Ezekre mentő hatásokat bizonyították, hogy mily kitűnő hatása van, ezen hálaíratok nálam eredetiben megtekinthetők. Kis tégely egy kor., nagy 2 kor. Az ár és 35 fillér postaköltség után beküldése v. utánvétellel melletti küldi a készítő SZENTHE LAJOS gyógyszerárta tulajdonos, Budapest, Damjanich-utca 2/c. Vigyázní kell, hogy csakis Szenthe-féle Capsint (paprika kenőcs) kérjen. 12024

Technikum Mittweida

Igazgató: A. Holtz, tanár. 19073 (Szász királyág.)

Magasabb technikai tanítást elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektro- és gépészeti laboratóriumok. Gyári tanulmányok. 3610 hallgató a 36 iskolában.

Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Egyéni kiállítás 1906. Legmagasabb kitűnt. Erősítőszert gyengékedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-12000 erősítő és vérjavító szer.

Küldi sz. 5000-nál több orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.

Vásárolható a gyógyszerártaiban filléres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Vesszőparipa-lilliomtejszappan

Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismert levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszerárta-panok között, jól ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arcszín elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerártaiban és drogeriáiban, illatszert- és fodrászártaiban.

12142

KALOGÉN BRÁZAY SÖSBORSZESZ FOGKRÉM

LEGJOBB SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

12110

SERAIL-ARCZKENŐCS

az arcot tisztítja, fehéríti és báronypuhává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.

A női szépség nem annyira az arcvonások szépségétől, hanem sokkal inkább a test harmonikus arányaitól van feltételezve.

ZENEMŰVEKET ROZSNYAI KÁROLY könyv- és zeneműkereskedésében

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely. Természetes forró-meleg kénforrások, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők.

Heller-téle „Herkules“ bőrönd

Elpusztíthatatlan, könnyű és elegáns utibőrönd. Erős vitorlavászonnal bevonva, sárga olajfestékkel festve, zöld sávokkal díszítve, sárgaréz zárrakkal, zárvédővel és 1, illetve 2 betéttel ellátva és szatinnal bélelve. Minősége utazatokkal össze nem hasonlítható!

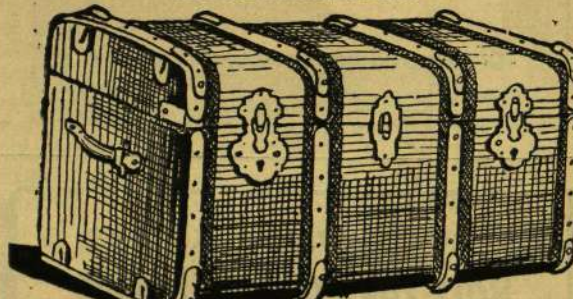

Table with 4 columns: Méret, Szélesség, Magasság, Ár. Lists dimensions and prices for different suitcase models.

Nagy választék továbbá kézi bőrönd, kézi táskák, toalettótáska, necesszár és finom bőrújszékban.

HELLER MÓR utóda bőröndös Budapest, VII., Károly-körút 3. sz.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

A pozsonyi Felső Kereskedelmi Iskola 1907 szeptember 1-én 23. évfolyamát nyitja meg. Az iskola eddig végzett növendékei csörendű kereskedői cégeknek, pénzügyintézeteknek, gyári vállalatoknak, biztosító intézeteknek, közlekedési vállalatoknak, a mezőgazdaságban és közhivatalokban nyertek alkalmazást.

UJ-VUKOVÁRI arctisztító kenőcs bőrszépítő szappan. Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor. szappan 1 kor. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak Krajcsiovics által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsiovics, a készítő arcképe látható.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

IV., Egyetem-utca 4. szám

(Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrássy-út 21. sz.

kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

I. FERENC JÓZSEF

Magyarország királya.

Irta

Dr. MÁRKI SÁNDOR

egyetemi tanár.

Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel.

Díszkötésben 20 korona.

Wilde Oszkár munkái.

Dorian Gray arcképe.

Regény. Fordította Schöpflin Aladár. Második ezer. 4 korona

Három mese. Fordította Hevesi Sándor. (Magyar Könyvtár 444. sz.) —30 fillér

Lady Windermere legyezője. Fordította Moly Tamás. (Magyar Könyvtár 323. sz.) —30 fillér

Salome. Színmű. Fordította és bevezetéssel ellátta Szini Gyula. (Magyar Könyvtár 479. sz.) —30 fillér

Bunbury. Köznap komédia 3 felvonásban. Komoly emberek számára. (Magyar Könyvtár 488-489. sz.) —60 fillér

De Profundis. Fordította Mikes Lajos. Az eszményi férj. Fordította Mihály József.

ERZSÉBET

Magyarország királynéja.

Irta

Dr. MÁRKI SÁNDOR

egyetemi tanár.

Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel.

Díszkötésben 10 korona.

AZ ÖRDÖG

Irta

MOLNÁR FERENC

Vígjáték három felvonásban.

Negyedik kiadás.

Amateur kiadás. 2 korona 50 fillér.

A PÁL-UTCAI FIÚK

Irta

MOLNÁR FERENC

Regény kis diákok számára.

Díszkötésben 6 korona.

RABOK

Irta

MOLNÁR FERENC

Regény.

Ára 4 korona.

Minden újságolvasónak nélkülözhetetlen!

Idegen Szavak Szótára

Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólások és szállóigék magyarázata.

Szerkesztette RADÓ ANTAL

Második javított kiadás.

Ára csinos kötésben K 4.-

Nyelvünk tele van idegen szavakkal: latin, görög, német, francia, angol, olasz, orosz, sőt még török, arab, perzsa és szanszkrit szók is vegyültek bele, sőt vegyülnek bele ma is napról-napra.

A kik nyaralni és fürdőzni mennek

ne induljanak útra a nélkül, hogy ne nézték volna át a

Magyar Könyvtár (Szerkesztő Radó Antal) és Olcsó Könyvtár (Szerkesztő Gyulai Pál)

teljesjegyzéket, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzéket minden könyvtáros ingyen adja; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadó cég is.

Magyar Könyvtár

Szerkesztő RADÓ ANTAL

Elősrangú hazai és külföldi írók regényei, elbeszélések, versek, színművek, ismeretterjesztő művek sorozata.

Table with 3 columns: Minden füzet külön is kapható, 1-492. szám, Egy-egy szám ára 30 fillér. Lists various books and their prices.

Olcsó Könyvtár

Szerkesztő GYULAI PÁL

Hazai és külföldi írók regényei és elbeszélései; versek, színművek és ismeretterjesztő művek.

Table with 3 columns: Minden füzet külön is kapható, 1-1473. szám, Egy-egy szám ára 20 fillér. Lists various books and their prices.

Pekár Gyula Ferrara-Ravenna-Firenze.

Korképek. 14 melléklettel és szövegbe nyomott 86 képpel. Ára díszkötésben 8 korona.

Dr. Darvai Mórincz Benvenuto Cellini. 17 szöveggéppel és 18 műmelléklettel. Ára díszkötésben 8 korona.

Malonyay Dezső Munkácsy Mihály. 131 szöveggéppel és 21 műmelléklettel. Két kötet. Ára a két díszkötésű kötetnek 16 korona.

Vértes-féle Sósorszesz Minden házában szükséges. 12003

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPTŐ SZER

11853

Kwizda-fluid. 1900. párisi világiállításon Grand Prix. Kígyójel (Touristafüid.) 11744b. Aromatikus bedörzsölésre az idegek és izmok erősítésére.

NEMESSÉGÉT bárki könnyen megkeresheti, ha megveszi KEMPENI BÉLA 'A NEMESSÉG' utmutató az összes nemesi ügyekben, genealogiai és heraldikai kézikönyvet. Ára 5 kor. helyett 3 kor. — az összes előzetes bekielentés nélkül bérmentve. — Kapható: DOBROWSKY ÁGOST és TÁRSA könyvkereskedésében, Budapest, IV., Eskü-ut 6. szám. 12347

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a 'STELLA'-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegeje 2 K. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 12213

Míg eddig a régi birtettségűek, a legkülönbözőbb súlyos idegjelölés (neurasthenia, vitustanec), a sápkór, a női arczot ékeltelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csak egy idegen vizet voltak utalva, addig újabban 12137

a PARÁDI ARSEN VIZEN tartalommal olyan kicsiny van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, mintegy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicsőíri hatásait, hazánkban csakánen kizárólagos keresletnek örvend. Egy postaiár (7 palack) parádi arsen vas tartalommal gyártást Magyarországon összes postaiállomásaira 6 korona 80 fillért bérmentesen szállít a. és kir. udv. szék. Főraktár: ÉDESKUTY L. utca, és kir. udv. szék. Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben. 118, BUDAPESTEN.

+ Soványság + Szép és telt testidomokat keleti erőporunk által, küntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosilag ajánlja. Szigorúan lelkiismeretes. Nem szédülés. Számos köszönőirat. Ára kartononként használati utatással, postautalvánnyal vagy utánvétellel, de poró nélkül 2 márká. Hygien. inézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 37, Königgrätzerstrasse 78 Budapestben kapható Török József gyógyszerárban Király-u. 12. 12210

Ki akar angolul tanulni? Az jó hasznát veszi a következő könyveknek. Bizonyt. Angol és magyar beszédjegyzék kézikönyve. Vásonba kötve 3 korona 20 fillér. Dallos - Patterson. Gyakorlati angol nyelvtan. Vásonkötésben 3 korona 60 fillér. Kaphatók Lampel R. (Wodianer P. és Fiai) r. l. Budapest, Andrássy-ut 21.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER természetes égvényes SAVANYÚ VIZ.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns: A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról, A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra, A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről, A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe. Includes dates, times, and destinations like Wien, Páris, Szeged, etc.

AZ UTAZÓ-ÉVADRA! Utazótáskák, hátzások, pénztárcák, a legnagyobb választékban és legjobb minőségben. 7531. sz. Utazótáska barna, hosszúkán barokk marhabőrű, (im pregn. vászonszövet, nem szakadó), a marhabőrtől alig megkülönböztethető, és igen szolid, erős barna nyaklával, négyzses zár. Nyakló 30 36 42 cm. K 5.40 6.80 8.-

32. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, AUGUSZTUS 11.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A 'Világkrónika'-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A BOLGÁR FEJEDELEM HUSZÉVES JUBILEUMA.

ELSŐ FERDINÁND, a bolgárok fejedelme ez idén augusztus 14-ikén ünnepli trónra lépésének huszadik évfordulóját. Ismeretes, hogy milyen nagy nehézségek közt foglalta el a bolgár trónt 1887 augusztus 14-ikén; annyi alattomos áskálódás és armány ellenére, melyet orosz részről e kérdésben tapasztalni lehetett, az akkor még ifjú herceg mégis elszánta magát s a neki fölajánlott koronát nemcsak elfogadta, hanem a bolgár politikát ép a legváltásosabb időben jobb útra terelte. A trón elfoglalásában és megszilárdításában nagy érdeme volt Ferdinánd fejedelem édesanyjának, az idén elhalt Klementina hercegnőnek, Lajos Fülöp francia király leányának, ki nagy összeköttetésekkel, energikus fellépésével leg-hathatósabban buzgókodott azon, hogy az akkoriban felzúduló orosz közvéleményt lecsillapítsa, a fia ellen szőtt celszövényeket meg-hiusítsa. III. Sándor orosz cárnak ugyanis kedvenc eszméje volt, hogy a bolgár népet fokozatosan eloroszosítsa s így Bulgáriát oroszországnak mellékartományává megszerzezhesse. Az orosz politika celszövényei mellett még súlyosabbá tette Ferdinánd vállalkozását Bulgáriának kulturális és gazdasági rendezetlensége. Ferdinánd uralkodása alatt azonban gyökeresen átalakult minden, úgy hogy valóságilag 'európai' országgá fejlődött az azelőtt annyira elhagyatott balkáni tartomány. Bulgária gyorsan kiépült vasutjainak, iskoláinak és mindenféle nemes társadalmi és kulturális intézményeinek oly rohamos kifejlesztésében a legnagyobb része volt magának Ferdinánd fejedelemnek. A nevezetesebb bolgár városok: Szófia, Filippopolisz, Ruszcsuk, Várna, Sumla, Tirnovo a Balkán-félszigetnek európai kényelemmel berendezett, mintaszerű városai lettek Ferdinánd uralkodása alatt. Csakis a jelenlegi zavaros balkáni viszonyoknak tulajdonítható, hogy a királýságra már rég megérett Bulgária királýságra emelésének eszméjét legutóbbi desioi találkozásuk alkalmával Aehrenthal és Tittoni külügyminiszterek közös megegyezés alapján előadták. Az országán és családján kívül tisztán a szabad természetnek élő fejedelem már mintegy harmincz éve a nyarat mindig Felső-Gömörben, a világtól egészen félreeső vidéken, a dob-

sina jégbarlang melletti pusztamezői vagy pohorellai vadászkastélyban tölti. E hagyományos nyaralásai igazi uralkodói inkognitóban élvezi Murányi gróf álnév alatt, mely czimre gyakran kap sürgönyöket és leveleket. Míg odahaza országában mindenkor gondosan őrködik azon,

hogy fejedelmi méltósága teljes fényben ragyogjon, magyarországi nyaralásakor ép oly egyszerűen él. I. Ferdinánd Kóburg-Gothába való utazása előtt alkalom volt pár órát a pohorellai parkban a fejedelem környezetében töltenem.

Ferdinánd bolgár fejedelem gyermekeivel a pohorellai parkban.